

KB 25 JANUARI 2001. – Koninklijk besluit betreffend de tijdelijke en mobiele bouwplaatsen. (1)

ALBERT II, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, inzonderheid, de artikelen 3, § 1, 14°, 4, § 1, 7, 19, § 1, 23, 24, 32, 80, 97 en 101;

Gelet op de achtste bijzondere richtlijn 92/57/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 24 juni 1992 betreffende de minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor tijdelijke en mobiele bouwplaatsen;

Gelet op het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming, goedgekeurd bij de besluiten van de Regent van 11 februari 1946 en 27 september 1947, inzonderheid op artikel 437bis, ingevoegd bij het koninklijk besluit van 29 november 1982 en op artikel 462tredecies, ingevoegd bij het koninklijk besluit van 30 december 1959;

Gelet op het advies van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk, gegeven op 15 juli 1998 en op 16 mei en 21 juni 2000;

Gelet op het advies van de Minister van Middenstand, gegeven op 10 mei 2000;

Gelet op het advies van de inspecteur van financiën, gegeven op 27 juni 2000;

Gelet op het besluit van de Ministerraad van 30 juni 2000, over het verzoek aan de Raad van State om advies te geven binnen een termijn van een maand;

Gelet op het verzoek om spoedbehandeling, gemotiveerd door het feit dat het koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, dat vernietigd werd door de Raad van State, in werking is getreden op 1 augustus 1999; dat blijkt dat sindsdien verschillende projecten een aanvang hebben genomen waarop de bepalingen van dat besluit werden toegepast; dat eveneens blijkt dat verschillende personen, die de functie van bouwdirectie belast met het ontwerp uitoefenen, zich hebben ingeschreven voor het volgen van een cursus aanvullende vorming voor preventieadviseursniveau I en II; dat eveneens blijkt dat de sector van het bouwbedrijf al jarenlang actief is om de coördinatie op de bouwplaatsen te bevorderen, wat inzonderheid blijkt uit de acties van het Nationaal Actiecomité voor Veiligheid en Hygiëne in het Bouwbedrijf; dat de richtlijn van de Europese Gemeenschap alleszins moet worden toegepast, ongeacht de bestaande Belgische structuren, die inzonderheid betrekking hebben op de wijze waarop bouwwerken tot stand komen; dat het derhalve noodzakelijk is dringend de vroegere uitvoeringsmaatregelen opnieuw in te voeren; dat elk verder uitstel de rechtszekerheid en de gerechtvaardigde verwachtingen van meerdere partijen in het gedrang kan brengen; dat deze maatregelen moeten worden genomen met ingang van 1 augustus 1999 om een lacune in de wetgeving te vermijden en zodus de rechtszekerheid te waarborgen;

Gelet op het advies van de Raad van State, gegeven op 24 februari 2000, met toepassing van artikel 84, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State;

Gelet op het advies van de Raad van State, gegeven op 16 november 2000, met toepassing van artikel 84, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State;

Op de voordracht van Onze Minister van Werkgelegenheid,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij :

Afdeling I. - Toepassingsgebied en definities

Artikel 1. Dit besluit is van toepassing op de werkgevers en de werknemers en de daarmee gelijkgestelde personen bedoeld in artikel 2, § 1, van de wet, evenals op de personen die betrokken zijn bij de werkzaamheden betreffende tijdelijke of mobiele bouwplaatsen bedoeld in artikel 2, § 2, en artikel 14 van de wet.

Art. 2. § 1. Dit besluit is van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, **namelijk** de plaatsen waar de volgende bouwwerken of werken van burgerlijke bouwkunde worden uitgevoerd :

1° graafwerken;

2° grondwerken;

3° **funderings-** en versterkingswerken;

4° waterbouwkundige werken;

5° wegenwerken;

6° plaatsing van nutsleidingen, inzonderheid, riolen, gasleidingen, elektriciteitskabels, en tussenkomsten op deze leidingen, voorafgegaan door andere in deze paragraaf bedoelde werken;

7° bouwwerken;

8° montage en demontage van, inzonderheid, geprefabriceerdelementen, liggers en kolommen;

9° inrichtings- of uitrustingswerken;

10° verbouwingswerken;

11° vernieuwbouw;

12° herstellingswerken;

13° ontmantelingswerken;

14° sloopwerken;

15° instandhoudingswerken;

16° onderhouds-, schilder- en reinigingswerken;

17° saneringswerken;

18° afwerkingswerkzaamheden behorende bij één of meer werken bedoeld in de punten 1° tot 17°.

§ 2. Dit besluit is niet van toepassing op :

1° de boor- en **winningswerkzaamheden** in de **winningsindustrieën**;

2° de montage van installaties, inzonderheid, productie-, transformatie-, transport- en behandelingsinstallaties en de tussenkomsten op deze installaties, met uitzondering van de werken bedoeld in § 1, 6°, en van de werken die betrekking hebben op de funderingen, op de beton- en de metselwerken en op de dragende structuren;

3° de werken bedoeld in § 1 die door één enkele aannemer worden uitgevoerd in een inrichting waar de opdrachtgever werknemers tewerkstelt.

De bepalingen van afdeling VI zijn evenwel van toepassing op de werken bedoeld in het eerste lid, 3°.

Art. 3. Voor de toepassing van dit besluit, wordt verstaan onder :

1° "wet" : de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk;

2° "tussenkommende partij" : elke persoon bedoeld in artikel 14 van de wet, met uitzondering van de werknemers;

3° "coördinator-ontwerp" : "coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitwerkingsfase van het ontwerp van het bouwwerk", bedoeld in de wet;

4° "coördinator-verwezenlijking" : "coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk", bedoeld in de wet.

Afdeling II. - Bouwplaatsen waar werken worden uitgevoerd door meerdere aannemers

Art. 4. De bepalingen van de afdelingen III en IV zijn van toepassing op de tijdelijk, of mobiele bouwplaatsen waar werken worden uitgevoerd door ten minste twee verschillende aannemers, die tegelijkertijd of achtereenvolgens tussenkomen.

Afdeling III. - De coördinatie op de bouwplaats

Onderafdeling I. - De coördinatie van het ontwerp van het bouwwerk

Art. 5. § 1. Behalve indien met zekerheid vaststaat dat de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaats door één enkele aannemer zullen worden uitgevoerd, stelt de opdrachtgever tijdens de studiefase van het ontwerp van het bouwwerk één coördinator-ontwerp aan.

Wanneer op een zelfde plaats gelijktijdig bouwwerken of werken van burgerlijke bouwkunde worden uitgevoerd voor rekening van meerdere opdrachtgevers, stellen zij tijdens de studiefase van het ontwerp van het bouwwerk één gemeenschappelijke coördinator-ontwerp aan via een schriftelijke overeenkomst.

§ 2. De in § 1, eerste lid, bedoelde verplichting van de opdrachtgever valt ten laste van de bouwdirectie belast met het ontwerp, wanneer het bouwwerk niet bestemd is voor professioneel of commercieel gebruik en de **werkzaamheden** ondernomen worden voor rekening van één of van meerdere particulieren.

De aanstelling van de coördinator-ontwerp door de bouwdirectie belast met het ontwerp gebeurt voor rekening van deze particulieren.

Art. 6. De bouwdirectie belast met het ontwerp mag de uitwerking van het project niet aanvatten of verderzetten, zolang de coördinator-ontwerp niet is aangesteld.

Art. 7. § 1. De personen belast met de aanstelling van de coördinator-ontwerp zien erop toe dat deze :

1° zijn opdrachten, bedoeld in artikel 11, te allen tijde volledig en adequaat vervult;

2° betrokken wordt bij alle etappes van de werkzaamheden betreffende de uitwerking, wijzigingen en aanpassingen van het ontwerp van het bouwwerk;

3° alle informatie krijgt die nodig is voor de uitvoering van zijn opdrachten; hiertoe wordt de coördinator uitgenodigd op alle vergaderingen, georganiseerd door de bouwdirectie belast met het ontwerp, en ontvangt hij alle door deze bouwdirectie verwezenlijkte studies binnen een termijn die hem toelaat zijn opdrachten uit te voeren;

4° hen bij het einde van zijn opdracht een exemplaar van het geactualiseerde **veiligheids-** en gezondheidsplan, het geactualiseerde coördinatiedagboek en het postinterventiedossier overmaakt.

§ 2. Zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheden van de verschillende tussenkomende partijen, zien de personen belast met de aanstelling van de coördinator-ontwerp erop toe dat de verschillende tussenkomende partijen samenwerken en hun activiteiten coördineren,

teneinde aan de coördinator de bevoegdheid, de middelen en de informatie te verzekeren, nodig voor de goede uitvoering van zijn opdrachten.

Art. 8. De aangeduide coördinator-ontwerp kan bijgestaan worden door één of meerdere adjuncten.

Deze adjuncten zijn voor het vervullen van hun opdracht onderworpen **aan** dezelfde bepalingen als de coördinator-ontwerp.

Art. 9. De aanstelling van de coördinator-ontwerp maakt het voorwerp uit van een schriftelijke overeenkomst, gesloten tussen deze coördinator en de persoon of, bij toepassing van artikel 5, § 1, tweede lid, de personen belast met zijn aanstelling.

Wanneer de coördinator-ontwerp een werknemer is van, hetzij een opdrachtgever

hetzij, bij toepassing van artikel 5, § 2, van de persoon belast met zijn aanstelling, maakt de aanstelling van de coördinator het voorwerp uit van een document dat door deze partijen is ondertekend.

Bij toepassing van artikel 5, § 2, bevat de overeenkomst bovendien een door de particulieren ondertekend beding dat hen belast met de betaling van het honorarium van de coördinator-ontwerp.

Wanneer, bij toepassing van artikel 5, § 2, de natuurlijke persoon die de functie van bouwdirectie belast met het ontwerp uitoefent, ook de functie van coördinator-ontwerp uitoefent, wordt dit vermeld in de schriftelijke overeenkomst waarbij de particulieren de bouwdirectie belast met het ontwerp aanstellen.

In dit laatste geval wordt de schriftelijke overeenkomst, bedoeld in het eerste lid, niet opgesteld.

Art. 10. § 1. De overeenkomst of het document, bedoeld in artikel 9, eerste en tweede lid, bepalen de regels voor het vervullen van de opdrachten van de coördinator-ontwerp en de hem ter beschikking gestelde middelen.

Deze overeenkomst, of dit document mogen geen clausules bevatten, die de verantwoordelijkheden, welke krachtens de wet of dit besluit aan de andere tussenkommende partijen toekomen, geheel of gedeeltelijk aan de coördinator overdragen.

§ 2. De overeenkomst, of het document bepalen inzonderheid nader :

1° de taken die de coördinator-ontwerp in toepassing van artikel 11 moet vervullen;

2° het ogenblik waarop de coördinator-ontwerp zijn opdracht aanvangt;

3° de verplichtingen van de personen belast met de aanstelling van de coördinator-ontwerp, voortvloeiend uit de bepalingen van artikel 7.

§ 3. Het document bedoeld in artikel 9, tweede lid, bepaalt bovendien nader :

1° in voorkomend geval, het aantal adjuncten van de coördinator-ontwerp en de wijze waarop zij worden aangesteld;

2° in voorkomend geval, de medewerkers, lokalen en arbeidsmiddelen, die ter beschikking gesteld worden van de coördinator-ontwerp;

3° de tijd die de coördinator-ontwerpen zijn eventuele adjuncten en medewerkers voor het vervullen van de coördinatieopdracht ter beschikking gesteld wordt.

Art. 11. Naast de uitvoering van de opdrachten bedoeld in artikel 18 van de wet is de coördinator-ontwerp, inzonderheid, belast met de volgende taken :

1° hij stelt het veiligheids- en gezondheidsplan op, overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 25 en 27;

2° hij past het veiligheids- en gezondheidsplan aan aan elke wijziging aangebracht aan het ontwerp;

3° hij maakt de elementen uit het veiligheids- en gezondheidsplan over aan de tussenkommende partijen voor zover deze elementen hen betreffen;

4° hij adviseert de personen belast met zijn aanstelling inzake de overeenstemming van het document gevoegd bij de offertes, bedoeld in artikel 30, tweede lid, 1°, met het veiligheids- en gezondheidsplan en stelt hen in kennis van eventuele niet-overeenstemmingen;

5° hij opent het coördinatiedagboek en postinterventiedossier, houdt ze bij en vult ze aan overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 31 tot 36;

6° hij draagt het veiligheids- en gezondheidsplan, het coördinatiedagboek en het postinterventiedossier over aan de opdrachtgever of, bij toepassing van artikel 5, § 2, aan de persoon belast met zijn aanstelling en stelt die overdracht en het einde van het ontwerp van bouwwerk vast in het coördinatiedagboek en in een afzonderlijk document.

Art. 12. De opdracht van de coördinator-ontwerp wordt beëindigd door de overdracht bedoeld in artikel 11, 6°.

Onderafdeling II

De coördinatie van de verwezenlijking van het bouwwerk

Art. 13. De coördinatie, uitgevoerd in de loop van het ontwerp van het bouwwerk, wordt tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk niet verdergezet, wanneer alle werken door één enkele aannemer worden uitgevoerd.

In dit geval passen de opdrachtgever en de aannemer de voorschriften van de artikelen 42 en 43 toe.

Art. 14. Wanneer de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen door één enkele aannemer worden uitgevoerd, moet, behalve in geval van overmacht, de verplichting bedoeld in artikel 15, § 1, worden nageleefd van zodra zich onvoorziene omstandigheden voordoen die de aannemer of de opdrachtgever ertoe aanzetten beroep te doen op één of meerdere bijkomende aannemers.

Art. 15. § 1. Vóór het begin van de uitvoering van de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen stelt de opdrachtgever één coördinator-verwezenlijking aan. Wanneer op een zelfde plaats gelijktijdig bouwwerken of werken van burgerlijke bouwkunde worden uitgevoerd voor rekening van meerdere opdrachtgevers, stellen zij vóór het begin van de uitvoering van de werken één gemeenschappelijke coördinator-verwezenlijking aan via een schriftelijke overeenkomst.

§ 2. De in § 1, eerste lid, bedoelde verplichting van de opdrachtgever valt ten laste van de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering of, bij ontstentenis, de bouwdirectie belast met de uitvoering, wanneer het bouwwerk niet bestemd is voor professioneel of commercieel gebruik en de werkzaamheden ondernomen worden voor rekening van één of van meerdere particulieren.

Bij gebrek aan een bouwdirectie, belast met de controle op de uitvoering, stelt de eerste bouwdirectie die met één of meer van deze particulieren een overeenkomst sluit en met de uitvoering is belast, één coördinator-verwezenlijking aan vóór het begin van de uitvoering van de werken.

Elke bouwdirectie werkt mee, op basis van de schriftelijke overeenkomst of van het document bedoeld in artikel 20, aan de toepassing van de bepalingen van artikel 17, naargelang haar tussenkomst in de verwezenlijking van de werken.

De aanstelling van de coördinator-verwezenlijking door de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering of, bij ontstentenis, door de bouwdirectie belast met de uitvoering, bedoeld in het eerste lid, gebeurt voor rekening van deze particulieren.

Art. 16. § 1. De opdrachtgever kan een oproep doen tot kandidaten voor de functie van coördinator-verwezenlijking aan de hand van een bestek dat specifiek is opgesteld voor de uitoefening van de coördinatieopdracht.

De opdrachtgever die evenwel een oproep tot kandidaten voor de functie van coördinator-verwezenlijking doet aan de hand van een voor de opdracht van de werken opgesteld bestek, moet alle taken in verband met de coördinatieopdracht beschrijven in een afzonderlijke post van dit bestek.

§ 2. Behalve in geval van overmacht mogen de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen slechts aangevat of verdergezet worden na de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking.

Art. 17. § 1. De personen belast met de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking zien er op toe dat die coördinator in het bezit gesteld wordt van een exemplaar van het veiligheids- en gezondheidsplan, van het coördinatieboek en van het postinterventiedossier.

§ 2. De personen belast met de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking zien

erop toe dat deze :

1° zijn opdrachten, bedoeld in artikel 22, te allen tijde volledig en adequaat vervult;
2° betrokken wordt bij alle etappes van de werkzaamheden betreffende de verwezenlijking van het bouwwerk;

3° alle informatie krijgt die nodig is voor de uitvoering van zijn opdrachten; hiertoe wordt de coördinator uitgenodigd op alle vergaderingen, georganiseerd door de bouwdirectie belast met de uitvoering of door de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering, en ontvangt hij alle door deze bouwdirecties verwezenlijkte studies binnen een termijn die hem toelaat zijn opdrachten uit te voeren;

4° hen bij het einde van zijn opdracht een exemplaar van het veiligheids- en gezondheidsplan, het coördinatiedagboek en het postinterventiedossier, allen aangepast overeenkomstig de bepalingen van artikel 22, 2° tot 4°, tegen ontvangstbewijs overmaakt.

§ 3. Zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheden van de verschillende tussenkomende partijen, zien de personen belast met de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking erop toe dat de verschillende tussenkomende partijen samenwerken en hun activiteiten coördineren, teneinde **aan** de coördinator de bevoegdheid, de middelen en de informatie te verzekeren, nodig voor de goede uitvoering van zijn opdrachten.

Art. 18. De functies van coördinator-ontwerpen van coördinator-verwezenlijking mogen door een zelfde persoon vervuld worden.

Art. 19. De aangeduide coördinator-verwezenlijking kan bijgestaan worden door één of meerdere adjuncten.

Deze adjuncten zijn voor het vervullen van hun opdracht onderworpen aan dezelfde bepalingen als de coördinator-verwezenlijking.

Art. 20. De aanstelling van de coördinator-verwezenlijking maakt het voorwerp uit van een schriftelijke overeenkomst, gesloten tussen deze coördinator en de persoon of, bij toepassing van artikel 15, § 1, tweede lid, de personen belast met zijn aanstelling.

Wanneer de coördinator-verwezenlijking een werknemer is van, hetzij, een opdrachtgever, hetzij, bij toepassing van artikel 15, § 2, van de persoon belast met zijn aanstelling, maakt de aanstelling van de coördinator het voorwerp uit van een document dat door deze partijen is ondertekend.

Bij toepassing van artikel 15, § 2, bevat de overeenkomst bovendien een door de particulieren ondertekend beding dat hen belast met de betaling van het honorarium van de coördinator-verwezenlijking.

Wanneer, bij toepassing van artikel 15, § 2, de natuurlijke persoon die, hetzij, de functie van bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering, hetzij, bij ontstentenis, de functie van bouwdirectie belast met de uitvoering, uitoefent, ook de functie van coördinator-verwezenlijking uitoefent, wordt dit vermeld in de schriftelijke overeenkomst waarbij de particulieren respectievelijk de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering en de bouwdirectie belast met de uitvoering, aanstellen.

In dit laatste geval wordt de schriftelijke overeenkomst, bedoeld in het eerste lid, niet opgesteld.

Art. 21. § 1. De overeenkomst, of het document, bedoeld in artikel 20, eerste en tweede lid, bepalen de regels voor het vervullen van de opdrachten van de coördinator-verwezenlijking en de hem ter beschikking gestelde middelen.

Deze overeenkomst, of dit document mogen geen clausules bevatten, die de **verantwoordelijkheden, welke krachtens de wet of dit besluit aan de andere**

tussenkomen partijen toekomen, geheel of gedeeltelijk aan de coördinator overdragen.

§ 2. De overeenkomst, of het document bepalen inzonderheid nader :

1° de taken die de coördinator-verwezenlijking in toepassing van artikel 22 moet vervullen;

2° het ogenblik waarop de coördinator-verwezenlijking zijn opdracht aanvangt;

3° de verplichtingen van de personen belast met de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking, voortvloeiend uit de bepalingen van artikel 17.

§ 3. Het document bedoeld in artikel 20, tweede lid, bepaalt bovendien nader :

1° in voorkomend geval, het aantal adjuncten van de coördinator-verwezenlijking en de wijze waarop zij worden aangesteld;

2° in voorkomend geval, de medewerkers, lokalen en arbeidsmiddelen, die ter beschikking gesteld worden van de coördinator-verwezenlijking;

3° de tijd die de coördinator-verwezenlijking en zijn eventuele adjuncten en medewerkers voor het vervullen van de coördinatieopdracht ter beschikking gesteld wordt.

Art. 22. Naast de uitvoering van de opdrachten bepaald in artikel 22 van de wet is de coördinator-verwezenlijking belast met de volgende opdrachten :

1° hij past het veiligheids- en gezondheidsplan aan overeenkomstig de bepalingen van artikel 29 en maakt de elementen van het aangepaste veiligheids- en gezondheidsplan over aan de tussenkomen partijen voor zover deze elementen hen aanbelangen;

2° hij houdt het coördinatiedagboek bij en vult het aan overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 31 tot 33;

3° hij noteert in het coördinatiedagboek de tekortkomingen van de tussenkomen partijen bedoeld in artikel 33, 6° en stelt de opdrachtgever of, bij toepassing van artikel 15, § 2, de persoon belast met zijn aanstelling, hiervan in kennis;

4° hij noteert de opmerkingen van de aannemers in het coördinatiedagboek en laat ze door de betrokken partijen viseren;

5° hij roept de coördinatiestructuur samen overeenkomstig de bepalingen van artikel 40;

6° hij vult het postinterventiedossier aan in functie van de elementen van het geactualiseerde veiligheids- en gezondheidsplan die voor de uitvoering van latere werkzaamheden aan het bouwwerk van belang zijn;

7° hij draagt, bij de voorlopige oplevering van de werken, of bij ontstentenis, bij de oplevering van de werken, het geactualiseerde veiligheids- en gezondheidsplan, het geactualiseerde coördinatiedagboek en het postinterventiedossier over aan de opdrachtgever, of bij toepassing van artikel 15, § 2, aan de persoon belast met zijn aanstelling en stelt die overdracht vast in een proces-verbaal dat bij het postinterventiedossier wordt gevoegd.

Art. 23. De opdracht van de coördinator-verwezenlijking wordt beëindigd door de overdracht van de documenten bedoeld in artikel 22, 7°.

Art. 24. Indien toepassing gemaakt werd van artikel 15, § 2, maakt de betrokken bouwdirectie het postinterventiedossier over aan de opdrachtgever.

Afdeling IV. - De instrumenten bij de coördinatie

Onderafdeling I. - Het veiligheids- en gezondheidsplan

Art. 25. Het veiligheids- en gezondheidsplan is het document of het geheel van documenten dat de risico-analyse en de vast te stellen preventiemaatregelen bevat ter voorkoming van de risico's waaraan de werknemers kunnen blootgesteld worden als gevolg van :

1° de uitvoering van het werk;

2" de wederzijdse inwerking van activiteiten van de diverse tussenkomende partijen die tegelijkertijd op de tijdelijke of mobiele bouwplaats aanwezig zijn;

3" de opeenvolging van activiteiten van de diverse tussenkomende partijen op een tijdelijke of mobiele bouwplaats wanneer een tussenkomst, na het beëindigen ervan, risico's laat bestaan voor de andere tussenkomende partijen die later zullen tussenkomen;

4" de wederzijdse inwerking van alle installaties of alle andere activiteiten op of in de nabijheid van de site waar de tijdelijke of mobiele bouwplaats is gevestigd, inzonderheid het openbaar of privaat goederen- of personenvervoer, het aanvatten of de voortzetting van het gebruik van een gebouw of de voortzetting van eender welke exploitatie;

5° de uitvoering van mogelijke latere werkzaamheden aan het bouwwerk.

Het veiligheids- en gezondheidsplan kan, in voorkomend geval, deel uitmaken van het globaal preventieplan van de opdrachtgever.

Art. 26. § 1. Ongeacht de voorziene preventiemaatregelen, is het opstellen en bijhouden van een veiligheids- en gezondheidsplan steeds verplicht voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar één of meer van de volgende werkzaamheden uitgevoerd worden :

1° **werkzaamheden**, zoals bedoeld in het tweede lid, die de werknemers aan gevaren van bedelving, wegzinken of vallen blootstellen, gevaren die bijzonder vergroot worden door de aard van de werkzaamheden of van de toegepaste procédés of door de omgeving van de arbeidsplaats of de werken;

2" werkzaamheden die de werknemers blootstellen aan chemische of biologische agentia die een bijzonder risico voor de gezondheid en de veiligheid van de werknemers inhouden;

3" elk werk met ioniserende stralingen waarvoor de aanwijzing van gecontroleerde of bewaakte zones zoals bepaald in artikel 2 van het koninklijk besluit van 28 februari 1963 houdende algemeen reglement op de bescherming van de bevolking en van de werknemers tegen het gevaar van de ioniserende stralingen, vereist is;

4° werkzaamheden in de nabijheid van **elektrische** hoogspanningslijnen of -kabels;

5° werkzaamheden die de werknemers blootstellen aan een risico op verdrinking;

6° ondergrondse werken en tunnelwerken;

7° werkzaamheden met duikuitrusting;

8" werkzaamheden onder overdruk;

9" werkzaamheden waarbij springstoffen worden gebruikt;

10" werkzaamheden in verband met de montage of demontage van geprefabriceerde elementen.

Voor de toepassing van het eerste lid, 1° worden inzonderheid als bijzonder vergrote gevaren beschouwd :

a) het graven van sleuven of putten van meer dan 1,20 m diepte en het werken aan of in deze putten;

b) het werken in de onmiddellijke nabijheid van materialen zoals **drijfzand** of slib;

c) het werken met een valgevaar van een hoogte van 5 m of meer.

§ 2. Het opstellen en bijhouden van een veiligheids- en gezondheidsplan is bovendien verplicht voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen met zulke omvang dat :

1° hetzij, de vermoedelijke duur van de werkzaamheden langer dan dertig werkdagen is en waar meer dan twintig werknemers tegelijkertijd **aan** het werk zijn;

2° hetzij, het vermoedelijke werkvolume groter is dan 500 mandagen.

Voor de bepaling van de omvang van tijdelijke of mobiele bouwplaatsen die het voorwerp uitmaken van een continue opdracht of van een pakket opdrachten zonder

onderling verband, wordt het geheel van de werken die een onderling verband hebben als een afzonderlijke tijdelijke of mobiele bouwplaats beschouwd.

§ 3. Voor de andere tijdelijke of mobiele bouwplaatsen dan deze bedoeld in § 1 en § 2, is het opstellen en bijhouden van een vereenvoudigd veiligheids- en gezondheidsplan verplicht.

Art. 27. § 1. Het veiligheids- en gezondheidsplan bevat inzonderheid volgende elementen :

1° de beschrijving van het te realiseren bouwwerk vanaf het ontwerp tot de volledige verwezenlijking ervan;

2° de beschrijving van de resultaten van de risico-analyse bedoeld in artikel 25;

3° de beschrijving van de preventiemaatregelen bedoeld in artikel 25. Deze beschrijving omvat :

a) het geheel van de preventieregels en -maatregelen, aangepast aan de kenmerken van het bouwwerk en voortvloeiend uit de toepassing van de algemene preventieprincipes bedoeld in de bijlage I van dit besluit;

b) de specifieke maatregelen met betrekking tot de werkzaamheden bedoeld in artikel 26, § 1;

c) de instructies voor de tussenkommende partijen;

4° de raming van de venvezenlijksduur van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar plaatsvinden.

§ 2. Het veiligheids- en gezondheidsplan bevat eveneens :

1° de lijst met de namen en de adressen van alle opdrachtgevers, bouwdirecties en aannemers, vanaf het moment dat deze personen bij de bouwplaats betrokken worden

2° de naam en het adres van de coördinator-ontwerp;

3° de naam en het adres van de coördinator-verwezenlijking vanaf het moment van zijn aanstelling.

Art. 28. Het vereenvoudigd plan bevat ten minste volgende elementen :

1° de gegevens bedoeld in artikel 27, § 2;

2° de inventarisatie van de gevaren en de evaluatie van de risico's;

3° de maatregelen ter voorkoming van de risico's als gevolg van de werkuitvoering en de wederzijdse inwerking van de activiteiten van de diverse tussenkommende partijen;

4° de maatregelen ter voorkoming van de risico's als gevolg van de wederzijdse inwerking van alle installaties of alle andere activiteiten op of in de nabijheid van de site waar de tijdelijke of mobiele bouwplaats is gevestigd, inzonderheid het openbaar of privaat goederen- of personenvervoer, het aanvatten of de voortzetting van het gebruik van een gebouw of de voortzetting van eender welke exploitatie.

Art. 29. Het veiligheids- en gezondheidsplan wordt aangepast in functie van de volgende elementen :

1° in voorkomend geval, de wijzigingen in verband met de uitvoeringsmodaliteiten, overeengekomen tussen de tussenkommende partijen, waarvan de weerslag op het welzijn bij het werk dezelfde waarborgen biedt als de oorspronkelijk in het plan voorziene uitvoeringsmodaliteiten;

2° in voorkomend geval, de opmerkingen van de tussenkommende partijen aan wie de elementen uit het veiligheids- en gezondheidsplan, die hen aanbelangen, zijn overgemaakt;

3° de stand van de werken;

4° het identificeren van onvoorziene risico's of onvoldoende onderkende gevaren;

5° het optreden of het vertrek van tussenkommende partijen;

6° de eventueel aan het ontwerp of de werken aangebrachte wijzigingen.

Art. 30. De opdrachtgever neemt de nodige maatregelen omdat het veiligheids- en

gezondheidsplan deel zou uitmaken van, al naargelang het geval, het bijzonder bestek, de **prijsaanvraag** of de contractuele documenten en daarin als een afzonderlijk en als dusdanig betiteld deel wordt opgenomen.

Opdat de maatregelen vastgesteld in het veiligheids- en gezondheidsplan daadwerkelijk zouden kunnen toegepast worden bij de uitvoering van de werken, zorgt hij ervoor dat :

1° de kandidaten bij hun offertes een document voegen dat verwijst naar het veiligheids- en gezondheidsplan en waarin zij beschrijven op welke wijze zij het bouwwerk zullen uitvoeren om rekening te houden met dit veiligheids- en gezondheidsplan;

2° de kandidaten bij hun offertes een afzonderlijke prijsberekening voegen in verband met de door het veiligheids- en gezondheidsplan bepaalde preventiemaatregelen en -middelen, inbegrepen de buitengewone individuele **beschermingsmaatregelen** en -middelen;

3° de coördinator-ontwerp zijn taak, bedoeld in artikel 11, 4°, kan volbrengen.

Onderafdeling II. - Het coördinatiedagboek

Art. 31. Het coördinatiedagboek is het document of geheel van documenten dat door de coördinator wordt bijgehouden en dat, op genummerde bladzijden, de gegevens en aantekeningen vermeldt betreffende de coördinatie en gebeurtenissen op de bouwplaats.

Art. 32. Het coördinatiedagboek is verplicht op alle bouwplaatsen waar een coördinatie moet worden georganiseerd.

Art. 33. Het coördinatiedagboek vermeldt de volgende elementen :

1° de namen en adressen van de tussenkomende partijen, het ogenblik **van** hun tussenkomst op de bouwplaats en voor ieder van hen, het voorziene aantal op de bouwplaats **tewerk** te stellen werknemers evenals de voorziene duur van de werken;

2° de beslissingen, vaststellingen en gebeurtenissen die voor het ontwerp en de verwezenlijking van het bouwwerk van belang zijn;

3° de opmerkingen gemaakt aan de tussenkomende partijen en de gevolgen die ze eraan gegeven hebben;

4° de opmerkingen van de aannemers, aangevuld met het visum van de betrokken partijen;

5° de gevolgen gegeven aan de opmerkingen van de tussenkomende partijen en van de werknemersvertegenwoordigers die van belang zijn voor het ontwerp van het project en de verwezenlijking van het bouwwerk;

6° de tekortkomingen van de tussenkomende partijen tenopzichte van de algemene preventiebeginselen, de toepasselijke regels en de concrete maatregelen aangepast **aan** de specifieke kenmerken van de tijdelijke of mobiele bouwplaats, of ten opzichte van het veiligheids- en gezondheidsplan;

7° de verslagen van de vergaderingen van de coördinatiestructuur bedoeld in artikel 37;

8° de ongevallen.

Onderafdeling III. - Het postinterventiedossier

Art. 34. Het postinterventiedossier is het dossier dat de voor de veiligheid en de gezondheid nuttige elementen bevat waarmee bij eventuele latere werkzaamheden moet worden rekening gehouden en dat aangepast is aan de kenmerken van het bouwwerk.

Art. 35. Het postinterventiedossier is verplicht op alle bouwplaatsen waar een coördinatie moet worden georganiseerd.

Art. 36. Het postinterventiedossier bevat ten minste :

1° de architecturale, technische en organisatorische elementen in verband met de verwezenlijking, de instandhouding en het onderhoud van het bouwwerk;

2° de informatie voor de uitvoerders van te voorziene latere werkzaamheden, inzonderheid de herstelling, vervanging of ontmanteling van installaties of constructie-elementen;

3° de relevante verantwoording van de keuzen in verband met onder andere de toegepaste uitvoeringsmethoden, technieken, materialen of architecturale elementen.

Onderafdeling IV. - De coördinatiestructuur

Art. 37. Een coördinatiestructuur wordt opgericht op alle bouwplaatsen waarvan, hetzij, het vermoedelijk werkvolume meer dan 5 000 mandagen bedraagt, hetzij de totale prijs van de werken, geschat door de bouwdirectie belast met het ontwerp, 2 500 000 EUR, BTW niet meegerekend overschrijdt, en waar ten minste drie aannemers gelijktijdig werken uitvoeren.

Op het gemotiveerd verzoek van de coördinator-verwezenlijking organiseert de opdrachtgever een coördinatiestructuur op andere bouwplaatsen dan deze bedoeld in het eerste lid.

Art. 38. De coördinatiestructuur draagt bij tot de organisatie van de coördinatie op de bouwplaats door inzonderheid :

1° te zorgen voor de vereenvoudiging van de informatie en de raadpleging van de verschillende tussenkommende partijen evenals van hun onderlinge communicatie;

2° te zorgen voor een efficiënt overleg tussen de tussenkommende partijen omtrent de toepassing van de preventiemaatregelen op de bouwplaats;

3° te zorgen voor de regeling van elke betwisting of onduidelijkheid inzake de naleving van de preventiemaatregelen op de bouwplaats;

4° adviezen inzake veiligheid en gezondheid uit te brengen.

Art. 39. De coördinatiestructuur is samengesteld uit :

1° de opdrachtgever of zijn vertegenwoordiger;

2° de coördinator-verwezenlijking;

3° de aanwezige aannemers of hun vertegenwoordigers;

4° de bouwdirectie belast met de uitvoering;

5° de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering;

6° een vertegenwoordiger van elk comité voor preventie en bescherming op het werk of bij ontstentenis, van elke syndicale afvaardiging van de op de bouwplaats aanwezige aannemers;

7° indien nodig, de preventieadviseurs van de opdrachtgever en van de op de bouwplaats aanwezige aannemers;

8° twee vertegenwoordigers van het comité voor Preventie en Bescherming op het werk van de onderneming van de opdrachtgever, wanneer de tijdelijke of mobiele bouwplaats gelegen is in een instelling of een site waar de opdrachtgever personeel tewerkstelt en waarvoor hij zulk comité heeft opgericht;

9° iedere andere persoon die door de opdrachtgever wordt uitgenodigd.

Art. 40. De coördinator-verwezenlijking zit de coördinatiestructuur voor.

Hij roept ze samen op eigen initiatief of op het gemotiveerd verzoek van een lid of van de met het toezicht belaste ambtenaar.

Afdeling V. - Bouwplaatsen waar de werken door één enkele aannemer worden uitgevoerd

Art. 41. De bepalingen van deze afdeling zijn van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar de werken worden uitgevoerd door één enkele aannemer.

Art. 42. § 1. Bij de toepassing van artikel 13 is de opdrachtgever ertoe gehouden een exemplaar van het veiligheids- en gezondheidsplan aan de aannemer over te maken

§ 2. Wanneer het bouwwerk voor professioneel of commercieel gebruik bestemd is, is de opdrachtgever ertoe gehouden :

1° bij de toepassing van artikel 13, de bepalingen van het veiligheids- en gezondheidsplan die op hem, in de hoedanigheid van opdrachtgever, van toepassing zijn, na te leven;

2" erover te waken dat de aannemer de nodige informatie ontvangt met betrekking tot de risico's inzake het welzijn van de betrokken personen op de plaats waar de werken worden uitgevoerd;

3" indien de werken in een inrichting van een werkgever worden uitgevoerd, erover te waken dat de activiteiten op de plaats van uitvoering van de werken worden gecoördineerd en dat met de aannemer wordt samengewerkt bij de uitvoering van de maatregelen inzake veiligheid en gezondheid van de personen betrokken bij het uitvoeren van de werken;

4" in de andere dan de onder 3° bedoelde gevallen, de activiteiten op de plaats van uitvoering van de werken te coördineren en met de aannemer samen te werken bij de uitvoering van de maatregelen inzake veiligheid en gezondheid van de personen betrokken bij het uitvoeren van de werken.

§ 3. De aannemer is ertoe gehouden :

1° bij toepassing van § 2, aan de opdrachtgever de nodige informatie te verstrekken over de risico's eigen aan die werken;

2" zijn medewerking te verlenen aan de coördinatie en samenwerking bedoeld in § 2, 3" en 4".

§ 4. Bij de toepassing van § 2, 3°, is de werkgever, in wiens inrichting de werken worden verricht, ertoe gehouden zijn medewerking te verlenen aan de coördinatie en samenwerking.

Art. 43. § 1. Een postinterventiedossier, waarvan de inhoud beantwoordt aan deze omschreven in de artikelen 34 en 36, wordt opgesteld voor de werken die betrekking hebben op de structuur, op de essentiële elementen van het bouwwerk, of op toestanden die een aantoonbaar gevaar inhouden.

§ 2. Het in § 1 bedoelde postinterventiedossier wordt opgesteld door de opdrachtgever of door een door hem aangestelde derde.

De opdrachtgever ziet er tevens op toe dat het postinterventiedossier wordt aangepast aan de eventuele wijzigingen die tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk aan het project worden aangebracht.

Afdeling VI. - Bepalingen van toepassing op alle bouwplaatsen

Onderafdeling I. - Toepassingsgebied

Art. 44. De bepalingen van deze afdeling zijn van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar werken door één of meerdere aannemers worden uitgevoerd.

Onderafdeling II. - Voorafgaande kennisgeving

Art. 45. De bouwdirectie belast met de uitvoering, doet een voorafgaande kennisgeving vóór de opening van de bouwplaats, wat betreft :

1° elke tijdelijke of mobiele bouwplaats waar één of meer werkzaamheden, opgesomd in artikel 26, § 1, uitgevoerd worden en waarvan de totale duur vijf werkdagen overschrijdt.

2" elke tijdelijke of mobiele bouwplaats waarvan de vermoedelijke omvang van de werken beantwoordt aan deze bedoeld in artikel 26, § 2.

Op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar meerdere bouwdirecties belast met de uitvoering actief zijn, valt de in het eerste lid bedoelde kennisgeving ten laste van elke bouwdirectie die als eerste activiteiten op de bouwplaats uitvoert

Art. 46. De voorafgaande kennisgeving wordt ten minste vijftien kalenderdagen vóór het begin van de werken op de bouwplaats gedaan aan de met het toezicht inzake arbeidsveiligheid belaste ambtenaar en bevat ten minste de in de bijlage II van dit besluit opgesomde gegevens.

Een kopie van de voorafgaande kennisgeving moet zichtbaar op de bouwplaats op een voor het personeel gemakkelijk toegankelijke plaats, worden aangeplakt ten minste tien kalenderdagen vóór het begin van de werken.

Art. 47. In geval van onvoorziene en dringende werken, of in geval de periode tussen de ontvangst van de opdracht en de datum van de effectieve aanvang der werken niet toelaat om de kennisgeving binnen de door artikel 46 voorziene termijn te doen, wordt de voorafgaande kennisgeving vervangen door een mededeling aan de met het toezicht inzake arbeidsveiligheid belaste ambtenaar, gedaan ten laatste de dag zelf van het begin van de werken bij wijze van een geschikt middel.

Een kopie van de mededeling moet zichtbaar op de bouwplaats worden aangeplakt op een voor het personeel gemakkelijk toegankelijke plaats, ten laatste de dag zelf van het begin van de werken.

De gegevens vervat in deze mededeling zijn dezelfde als deze van de bijlage II van dit besluit.

Onderafdeling III. - De overdracht, de terbeschikkingstelling en de opvraging van het postinterventiedossier

Art. 48. Teneinde de nieuwe eigenaar inzonderheid toe te laten zijn toekomstige verplichtingen als opdrachtgever van eventuele latere werken aan het bouwwerk uit te oefenen, overhandigt de persoon of overhandigen de personen, die, bij elke gehele of gedeeltelijke overdracht van het bouwwerk, het bouwwerk afstaan of overdragen, het postinterventiedossier aan de nieuwe eigenaar.

Deze overhandiging wordt in de akte die de overdracht bevestigt, opgetekend. Tevens houdt elke eigenaar van het geheel of een gedeelte van het bouwwerk een exemplaar van het postinterventiedossier ter beschikking van elke persoon die hierin als opdrachtgever van latere werken aan het bouwwerk mag optreden, inzonderheid, een huurder.

Art. 49. § 1. De opdrachtgever is ertoe gehouden de delen van het postinterventiedossier die hen aanbelangen, ter beschikking te stellen van de coördinator of, bij ontstentenis, van de aannemer op het ogenblik dat deze personen betrokken worden bij de coördinatie of de uitvoering van de latere werken aan het bouwwerk.

§ 2. Vooraleer een later werk aan het bouwwerk aan te vatten, vragen de coördinator of, bij ontstentenis, de aannemer aan de opdrachtgever dat de delen van het postinterventiedossier die hen aanbelangen, te hunner beschikking zou worden gesteld.

Onderafdeling IV. - Specifieke verplichtingen van de aannemers

Art. 50. Onverminderd de verplichtingen die zij hebben ingevolge andere bepalingen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, passen de aannemers de algemene preventiebeginselen toe bedoeld in artikel 5 van de wet, inzonderheid wat betreft :

1° het in goede orde en met voldoende bescherming van de gezondheid in stand houden van de bouwplaats;

2° de keuze van de plaatsing van de werkplekken rekening houdend met de toegangsmogelijkheden tot de werkplekken, en de vaststelling van verplaatsings- of verkeerswegen of -zones;

3° de voorwaarden van intern transport en interne behandeling van de materialen en

het materieel;

4" het onderhoud, de controle vóór inbedrijfstelling en de periodieke controle van de installaties en toestellen, ten einde gebreken te voorkomen die de veiligheid en gezondheid van werknemers in gevaar kunnen brengen;

5° de afbakening en inrichting van zones voor definitieve en tussenopslag van verschillende materialen, in het bijzonder wanneer het gaat om gevaarlijke materialen of stoffen;

6" de voorwaarden voor de verwijdering van gevaarlijke materialen;

7" de opslag en de verwijdering of afvoer van afval en puin;

8" de aanpassing van de daadwerkelijke duur van de verschillende soorten werken of werkfasen, afhankelijk van de evolutie van de bouwplaats;

9" de samenwerking tussen de aannemers;

10" de wederzijdse inwerkingen met **exploitatie**- of andere activiteiten ter plaatse op, of in de nabijheid van, de bouwplaats.

Hiertoe passen zij de voorschriften toe bedoeld in de bijlage III, voor zover er geen specifieke of strengere bepalingen zijn die zijn vastgesteld in uitvoering van de wet.

Art. 51. In geval van gelijktijdige of achtereenvolgende aanwezigheid op eenzelfde bouwplaats van minstens twee aannemers, met inbegrip van de zelfstandigen, moeten deze samenwerken bij de uitvoering van de maatregelen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Rekening houdend met de aard van de activiteiten, coördineren de aannemers hun optreden met het oog op de voorkoming van en de bescherming tegen beroepsrisico's. Wanneer het gaat om werkgevers moeten deze hun respectievelijke werknemers en hun vertegenwoordigers over deze risico's en de preventiemaatregelen inlichten.

Art. 52. § 1. De aannemers moeten, overeenkomstig de instructies die zij moeten raadplegen of die zij ontvangen hebben, zorg dragen voor de veiligheid en de gezondheid van de andere betrokken personen, en, indien zij persoonlijk een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen, eveneens zorg dragen voor hun eigen veiligheid en gezondheid.

§ 2. Daartoe moeten zij, overeenkomstig de instructies :

1° op de juiste wijze gebruik maken van machines, toestellen, gereedschappen, gevaarlijke stoffen, vervoermiddelen en andere middelen;

2° op de juiste wijze gebruik maken van de persoonlijke beschermingsmiddelen die zij ter beschikking hebben en die na gebruik weer opbergen;

3" de specifieke veiligheidsvoorzieningen van met name machines, toestellen, gereedschappen, installaties en gebouwen niet willekeurig uitschakelen, veranderen of verplaatsen en deze veiligheidsvoorzieningen op de juiste manier gebruiken;

4" de coördinator-verwezenlijking, de andere aannemers en de diensten voor Preventie en Bescherming op het werk, onmiddellijk op de hoogte stellen van elke werksituatie waarvan zij redelijkerwijs kunnen vermoeden dat ze een ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid of de gezondheid met zich meebrengt, evenals van elk gebrek vastgesteld in de beschermingssystemen;

5" bijstand verlenen aan de **coördinator-verwezenlijking**, aan de verschillende aannemers en **aan** de diensten voor Preventie en Bescherming op het werk, zolang dat nodig is, om hen in staat te stellen alle taken uit te voeren of **aan** alle verplichtingen te voldoen die hen met het oog op de bescherming van het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en van de veiligheid en de gezondheid van de andere personen op het werk zijn opgelegd;

6° bijstand verlenen aan de coördinator-verwezenlijking, aan de verschillende aannemers en aan de diensten voor Preventie en Bescherming op het werk, zolang dat

nodig is, om alle aannemers in staat te stellen ervoor te zorgen dat het werkmilieu en de arbeidsomstandigheden veilig zijn en geen risico's opleveren voor de veiligheid en de gezondheid binnen hun werkterrein.

Art. 53. Teneinde hun eigen welzijn op het werk alsook dat van de andere op de tijdelijke of mobiele bouwplaats aanwezige personen te vrijwaren, gebruiken, onderhouden en controleren de zelfstandigen en de werkgevers, die zelf een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen, de arbeidsmiddelen en de persoonlijke beschermingsmiddelen die zij op de bouwplaats inzetten, en laten deze controleren, overeenkomstig de bepalingen van de hierna opgesomde koninklijke besluiten en op dezelfde wijze als de werkgevers hiertoe verplicht zijn :

1° het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen;

2° het koninklijk besluit van 4 mei 1999 betreffende het gebruik van mobiele arbeidsmiddelen;

3° het koninklijk besluit van 4 mei 1999 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen voor het heffen of hijsen van lasten;

4° het koninklijk besluit van 7 augustus 1995 betreffende het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.

Onderafdeling V. - Specifieke verplichtingen van de tussenkomende partijen

Art. 54. Onverminderd de bepalingen van artikel 26 van het koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, doet de werkgever van elk arbeidsongeval dat aan een werknemer is overkomen op een tijdelijke of mobiele bouwplaats en dat ten minste één dag arbeidsongeschiktheid tot gevolg heeft, doch dat geen ernstig ongeval is zoals bedoeld in bovengenoemd artikel, derde lid, een kennisgeving aan de inzake arbeidsveiligheid bevoegde ambtenaar.

De in vorig lid bedoelde kennisgeving wordt gedaan binnen de tien kalenderdagen na de dag van het ongeval, bij middel van een brief met vermelding van de naam en het adres van de werkgever, de naam van het slachtoffer, de datum en de plaats van het ongeval en zijn vermoedelijke gevolgen, alsook een bondige beschrijving van de omstandigheden.

De verplichting de kennisgeving te doen bedoeld in het eerste lid vervalt, zodra de werkgever het ongeval bij de inzake arbeidsveiligheid bevoegde ambtenaar aangegeven heeft, overeenkomstig de bepalingen van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen.

Art. 55. Van elk ernstig ongeval op een tijdelijke of mobiele bouwplaats, overkomen aan een aannemer die er zelf een beroepsactiviteit uitoefent, doet de bouwdirectie belast met de uitvoering aan de inzake arbeidsveiligheid bevoegde ambtenaar een kennisgeving.

De in vorig lid bedoelde kennisgeving wordt gedaan binnen de vijftien kalenderdagen na de dag van het ongeval en omvat ten minste volgende elementen :

1° de naam, de voornaam en het adres van het slachtoffer;

2° de datum van het ongeval;

3° het adres van de tijdelijke of mobiele bouwplaats, waar het ongeval zich heeft voorgedaan;

4° een bondige beschrijving van de opgelopen letsels;

5° een bondige beschrijving van de wijze waarop het ongeval is gebeurd;

6° de vermoedelijke duur van de arbeidsongeschiktheid.

Voor de toepassing van dit artikel wordt onder ernstig ongeval verstaan, een dodelijk ongeval, of een ongeval dat volgens de eerste medische diagnose, hetzij de dood,

hetzij een algehele of gedeeltelijke blijvende arbeidsongeschiktheid, hetzij een algehele tijdelijke arbeidsongeschiktheid van meer dan één maand tot gevolg kan hebben.

Afdeling VII. - Voorwaarden voor de uitoefening van de functie van coördinator
Onderafdeling I. - Basisvorming en nuttige beroepservaring

Art. 56. § 1. De personen die de functie van coördinator willen uitoefenen op een tijdelijke of mobiele bouwplaats waar een veiligheids- en gezondheidsplan vereist is in toepassing van artikel 26, § 1 of § 2, moeten het bewijs kunnen leveren dat zij voldoen aan de volgende vereisten inzake nuttige beroepservaring en diploma's :

- 1° twee jaar beroepservaring voor de houders van een diploma van ingenieur of een eindexamen van het hoger technisch onderwijs van universitair niveau of van het hoger technisch of kunstonderwijs van het lange type;
- 2° vijf jaar beroepservaring voor de houders van een eindexamen van het hoger technisch onderwijs van het korte type;
- 3° tien jaar beroepservaring voor de houders van een diploma van het hoger secundair onderwijs.

§ 2. De personen die de functie van coördinator willen uitoefenen op een andere tijdelijke of mobiele bouwplaats dan deze bedoeld in § 1, moeten het bewijs kunnen leveren dat zij voldoen aan de volgende vereisten inzake nuttige beroepservaring en diploma's :

- 1° één jaar beroepservaring voor de houders van één van de diploma's bedoeld in § 1, 1° en 2°;
- 2° drie jaar beroepservaring voor de houders van een diploma van het hoger secundair onderwijs;
- 3° vijf jaar beroepservaring voor de houders van een diploma van het lager secundair onderwijs.

Art. 57. Voor de toepassing van artikel 56 wordt onder beroepservaring verstaan :

- 1° voor de functie van coördinator-ontwerp : een beroepservaring in verband met het ontwerp van een bouwproject of met engineering;
- 2° voor de functie van coördinator-verwezenlijking : een beroepservaring in verband met de leiding van een tijdelijke of mobiele bouwplaats of het beheer en de opvolging van de werken op zulke bouwplaats;
- 3° voor de functie van coördinator-ontwerp en verwezenlijking : een beroepservaring in verband met de twee onder de punten 1° en 2° vermelde activiteitstypes.

Onderafdeling II. - Aanvullende vorming.

Art. 58. De coördinator van een tijdelijke of mobiele bouwplaats waarvoor een veiligheids- en gezondheidsplan vereist is in toepassing van artikel 26, § 1 of § 2, moet bovendien het bewijs kunnen leveren dat hij :

- 1° hetzij, met vrucht elk van de volgende vormen heeft beëindigd :
 - a) een erkende cursus van aanvullende vorming, bedoeld in het koninklijk besluit van 10 augustus 1978 tot vaststelling van een aanvullende vorming opgelegd aan de diensthoofden voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen en aan hun adjuncten.

Het bewijs betreft een aanvullende vorming van het eerste niveau wanneer voor de bouwplaats een coördinatiestructuur vereist is in uitvoering van artikel 37, eerste lid, en van het tweede niveau in de andere gevallen;

- b) een erkende cursusmodule "aanvulling tot coördinator", waarvan de eindtermen van de cursussen en de nadere regelen met betrekking tot de erkenning van de modules door Ons worden vastgesteld.

De nadere regelen met betrekking tot de organisatie van de modules worden door de

Minister van Werkgelegenheid vastgesteld, op advies van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk;

2° hetzij, met vrucht een erkende cursus van de specifieke aanvullende **vorming** voor coördinatoren inzake het welzijn op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen beëindigd heeft, waarvan de eindtermen van de cursussen en de nadere regelen met betrekking tot hun erkenning door Ons worden vastgesteld.

De nadere regelen met betrekking tot de organisatie van de cursussen worden door de Minister van Werkgelegenheid vastgesteld, op advies van de Hoge Raad voor Preventie en **Bescherming** op het Werk;

3° hetzij, geslaagd is in een specifiek examen voor coördinatoren, waarvan de eindtermen van de examens en de nadere regelen met betrekking tot de erkenning van de inrichters ervan door Ons worden vastgesteld.

De nadere regelen met betrekking tot de organisatie van de examens worden door de Minister van Werkgelegenheid vastgesteld, op advies van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk.

Art. 59. De in artikel 56 bedoelde personen moeten kunnen aantonen dat zij een voldoende kennis bezitten van de reglementering en de technieken inzake welzijn op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen.

Onderafdeling III. - Bijzondere gevallen

Ondergrondse nutsleidingen

Art. 60. In afwijking van de bepalingen van artikel 57 volstaat een nuttige beroepservaring inzake elk van de werken opgesomd in artikel 2, § 1, 1°, 2° en 6°, wanneer de tijdelijke of mobiele bouwplaats geen andere werken omvat dan de ondergrondse werken bedoeld in artikel 2, § 1, 6°.

Werken met een totale waarde kleiner dan 25 000 EUR

Art. 61. § 1. In afwijking van de bepalingen van de artikelen 56, 57 en 58 mag op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar een veiligheids- en gezondheidsplan vereist is in toepassing van artikel 26, § 1, de natuurlijke persoon die één van de betrokken bouwdirecties belast met de uitvoering leidt, de functie van coördinator uitoefenen, indien aan de volgende voorwaarden voldaan is :

1° hij moet het bewijs kunnen leveren dat hij voldoet aan de volgende vereisten :

a) ten minste vijftien **jaar** nuttige beroepservaring bezitten inzake de soorten werken, bedoeld in de artikelen 2, § 1, en 26, § 1, waarvoor de functie van coördinator wordt uitgeoefend;

b) gedurende ten minste vijf jaar een onderneming hebben geleid die één of meer van de in artikel 2, § 1, bedoelde werken als voorwerp had;

c) gedurende de in punt b) bedoelde periode, of, gedurende de laatste vijf jaar op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar hij de functie van coördinator heeft uitgeoefend, en wegens inbreuken op de voorschriften betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, niet het voorwerp hebben uitgemaakt van

- hetzij, een veroordeling;

- hetzij, een administratieve geldboete;

- hetzij, een niet vernietigd bevel tot stopzetting der werken in toepassing van de bepalingen van artikel 3 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie;

d) hetzij, een vervolmakingsvorming inzake het welzijn op het werk, hetzij, een opleiding in een erkend centrum voor middenstandsopleiding, een opleiding in het kader van een **industriële** leerlingenwezen of een andere beroepsopleiding, met gunstig gevolg hebben beëindigd, waarin ten minste de volgende onderwerpen

worden behandeld :

- de wettelijke en reglementaire voorschriften inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen;
- de veiligheidsrisico's op bouwplaatsen;
- de gezondheidsrisico's op bouwplaatsen;
- het uitvoeren van risico-analyses en het integreren en vaststellen van passende preventiemaatregelen, met inbegrip van deze nodig voor het uitvoeren van latere werkzaamheden aan het bouwwerk;
- de instrumenten bij de coördinatie en coördinatiepraktijken;

2° de globale prijs van de werken, geschat door de bouwdirectie belast met het ontwerp, en van de geleverde of geïnstalleerde goederen bedraagt minder dan 25 000 EUR, BTW niet meegerekend.

§ 2. In afwijking van de bepalingen van § 1, mag een werknemer van één van de met de uitvoering belaste bouwdirecties de functie van coördinator uitvoeren op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, waar krachtens artikel 26, § 1, een veiligheids- en gezondheidsplan vereist is, op voorwaarde dat voldaan wordt aan de volgende voorwaarden :

1° De werknemer bezit een nuttige beroepservaring van 15 jaar inzake de werken, bedoeld in de artikelen 2, § 1 en 26, § 1, waarvoor de functie van coördinator wordt uitgeoefend;

2° De werknemer is belast met de organisatie en het beheer van de in 1° bedoelde werken;

3° De werknemer en zijn werkgever voldoen aan de voorwaarden, vastgesteld in § 1, 1°, c);

4° De werknemer heeft met gunstig gevolg één der vormingen, bedoeld in § 1, 1°, d), gevolgd;

5° De totale prijs van de werken voldoet aan de voorwaarden, vastgesteld in § 1, 2°.

Art. 62. § 1. In afwijking van de bepalingen van de artikelen 8, tweede lid, en 19, tweede lid, kunnen personen op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen een coördinator, onder zijn leiding en zijn verantwoordelijkheid, als adjunct bijstaan, indien zij aan **elk** van de volgende voorwaarden voldoen :

1° houder zijn van één van de diploma's bedoeld in artikel 56, § 1.

2° geslaagd zijn voor het in artikel 58, 3°, bedoelde specifiek examen voor coördinatoren of met vrucht een erkende cursus hebben beëindigd :

a) hetzij, van aanvullende vorming en een erkende cursusmodule "aanvulling tot coördinator", bedoeld in artikel 58, 1°, waarbij de vrijstelling bedoeld in artikel 63 van toepassing is;

b) hetzij, van de specifieke aanvullende vorming voor coördinatoren inzake het welzijn op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, bedoeld in artikel 58, 2°.

§ 2. In afwijking van de bepalingen van artikel 56, § 1, mogen de personen bedoeld in § 1 die een coördinator als adjunct hebben bijgestaan, na de **minimumduur** vereist door het tweede lid van deze paragraaf, de functie van coördinator-ontwerp of van coördinator-verwezenlijking uitoefenen, afhankelijk van de nuttige beroepservaring die zij in hun hoedanigheid van adjunct hebben opgedaan inzake de opdrachten van een coördinator-ontwerp, van een coördinator-verwezenlijking, of van beiden.

Om de functie van coördinator uit te oefenen, wordt de vereiste ervaring als adjunct coördinator, als volgt vastgesteld :

1° twee jaar voor de houders van een in artikel 56, § 1, 1° bedoeld diploma;

2° vijf jaar voor de houders van een in artikel 56, § 1, 2° bedoeld diploma;

3° tien jaar voor de houders van een in artikel 56, § 1, 3° bedoeld diploma

Onderafdeling IV. - Overgangsmaatregelen

Art. 63. De personen die aan de bepalingen van de artikelen 56 en 59 voldoen en in staat zijn binnen een termijn van drie jaar na de datum van inwerkingtreding van dit besluit het bewijs te leveren, bedoeld in artikel 58, 1°, a), zijn voor de uitoefening van de functie van coördinator vrijgesteld van het leveren van het bewijs bedoeld in artikel 58, 1°, b).

In afwijking van de bepalingen van artikel 56, kunnen de personen die voldoen aan de bepalingen van artikel 59 en die beschikken over een beroepservaring van minstens 15 jaar, binnen een termijn van 3 jaar na de datum van inwerkingtreding van dit besluit, toegelaten worden tot het in artikel 58, 3°, bedoelde examen van coördinator.

Art. 64. § 1. De personen die op de datum van inwerkingtreding van dit besluit reeds coördinatie-activiteiten, waarin de toepassing van de algemene preventiebeginselen is geïntegreerd, uitvoerden, mogen de functie van coördinator uitoefenen mits zij voldoen aan de voorwaarden gesteld in artikelen 56 en 59 en binnen een termijn van drie jaar na de datum van inwerkingtreding van dit besluit in staat zijn :

1° hetzij het bewijs te leveren bedoeld in artikel 58, 1°, a), en, binnen een termijn van één jaar na de datum van inwerkingtreding van dit besluit het bewijs van inschrijving voor te leggen voor het volgen van een erkende cursus aanvullende vorming, zoals bedoeld in het voormelde koninklijk besluit van 10 augustus 1978;

2° hetzij het bewijs te leveren geslaagd te zijn in het examen bedoeld in artikel 58, 3°, en binnen een termijn van één jaar na de datum van inwerkingtreding van dit besluit een door hen ondertekende verklaring op eer voor te leggen waaruit hun intentie blijkt vóór het verstrijken van de voormelde termijn van drie jaar **aan** zulk examen deel te nemen.

§ 2. Voor de toepassing van de bepalingen van § 1, worden de personen die op de datum van **inwerkingtreding** van dit besluit beschikken over een beroepservaring van minstens 15 jaar, vrijgesteld van de in artikel 56 vastgestelde voorwaarden.

Onderafdeling V. - Burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering

Art. 65. De persoon die de functie van coördinator-ontwerp of coördinator-**verwezenlijking** als zelfstandige uitoefent, sluit in eigen naam een verzekering tegen burgerlijke aansprakelijkheid af, waarvan de dekking rekening houdt met de omvang en de risico's van de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar hij zijn functie uitoefent. Voor de persoon die de functie van coördinator-ontwerp of coördinator-**verwezenlijking** als werknemer uitoefent, sluit de werkgever een verzekering tegen burgerlijke aansprakelijkheid af, waarvan de dekking rekening houdt met de omvang en de risico's van de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar hij zijn functie uitoefent, tenzij deze **burgelijke** aansprakelijkheid door de Staat wordt gedekt.

Afdeling VIII. - Slotbepalingen

Art. 66. Worden opgeheven in het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming

1° artikel 437bis, ingevoegd bij het koninklijk besluit van 29 november 1982;

2° artikel 462tredecies, ingevoegd bij het koninklijk besluit van 30 december 1959.

Art. 67. Zijn belast met het toezicht op de naleving van de bepalingen van dit besluit :

1° de ingenieurs, industrieel ingenieurs, technisch ingenieurs en technisch controleurs van de Technische Inspectie van de Administratie van de arbeidsveiligheid;

2° de geneesheren-arbeidsinspecteurs en de sociaal controleurs arbeidshygiëne van de Medische Inspectie van de Administratie van de arbeidshygiëne en -geneeskunde.

Art. 68. De bepalingen van de artikelen 1 tot 67 van dit besluit en zijn bijlagen vormen titel III, hoofdstuk V, van de Codex over het welzijn op het werk, met de volgende opschriften :

1° "Titel III : Arbeidsplaatsen."

2° "Hoofdstuk V : Tijdelijke of mobiele bouwplaatsen."

Art. 69. § 1. Voor de periode vanaf de datum van inwerkingtreding van dit besluit tot 31 december 2001 geldt in de plaats van het bedrag van "2 500 000 EUR", vermeld in artikel 37, eerste lid, het bedrag van "100 000 000 BEF";

§ 2. Voor de periode vanaf de datum van inwerkingtreding van dit besluit tot 31 december 2001 geldt in de plaats van het bedrag van "25 000 EUR, vermeld in artikel 61, § 1, 2°, het bedrag van "1 000 000 BEF".

Art. 70. De bepalingen van hoofdstuk V "Bijzondere bepalingen betreffende tijdelijke of mobiele bouwplaatsen" van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, hebben uitwerking met ingang van 1 augustus 1999.

Het koninklijk besluit van 28 juni 1999 houdende vaststelling van de datum van inwerkingtreding van hoofdstuk V van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk wordt ingetrokken.

Art. 71. § 1. Dit besluit treedt in werking de eerste dag van de derde maand na die waarin het is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

§ 2. De bepalingen van dit besluit zijn niet van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvan de verwezenlijking een aanvang heeft genomen op de datum van inwerkingtreding van dit besluit.

§ 3. De bepalingen van Afdeling III, onderafdeling I van dit besluit zijn niet van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvan de studiefase van het ontwerp reeds aangevangen is op de datum van inwerkingtreding van dit besluit, en de uitwerkingsfase van het ontwerp een aanvang neemt uiterlijk de laatste dag van de zesde maand na die waarin dit besluit is in werking getreden.

Art. 72. Onze Minister van Werkgelegenheid is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, 25 januari 2001.

ALBERT

Van Koningswege :

De Minister van Werkgelegenheid,

Mevr. L. ONKELINX

Bijlage I

Niet-limitatieve lijst bedoeld in artikel 27, § 1, 3°, a

1° de algemene maatregelen betreffende de organisatie van de tijdelijke of mobiele bouwplaats die vastgesteld zijn door de opdrachtgever en de bouwdirecties in samenspraak met de coördinator-ontwerpen de coördinator-verwezenlijking;

2° de algemene maatregelen die voortvloeien uit de verplichtingen die worden opgelegd door de opdrachtgever in wiens inrichting activiteiten betreffende een tijdelijke of mobiele bouwplaats worden verricht;

3° de vereisten die voortvloeien uit de wederzijdse inwerking van de activiteiten inzake gebruik en exploitatie op het terrein zelf of in de nabijheid van het terrein waar de tijdelijke of mobiele bouwplaats is gevestigd;

4° de coördinatiemaatregelen die inzonderheid betrekking hebben op :

- de horizontale, verticale of andere verplaatsingsroutes of -zones of verkeersroutes of -zones;

- het hanteren van materialen en materieel, in het bijzonder de problemen van de wederzijdse inwerking tussen hefwerktuigen op de bouwplaats of in de nabijheid ervan;

- het beperken van het beroep doen op het manueel hanteren van lasten;
- de afbakening en inrichting van opslagzones voor verschillende materialen, met name als het om gevaarlijke stoffen of producten gaat;
- de voorwaarden voor het opslaan, verwijderen of afvoeren van aarde, afval, puin en gruis;
- de voorwaarden voor de verwijdering van gevaarlijke materialen;
- het installeren en gebruiken van collectieve beschermingsmiddelen en van tijdelijke toegangswegen;
- het gebruik van de algemene elektrische installatie;
- de wisselwerking met gebruiksactiviteiten op de site van de bouwplaats, inzonderheid het gebruik van gemeenschappelijke stellingen en toegangsmiddelen;
- de wisselwerking met **gebruiks-** of exploitatieactiviteiten op de site van de bouwplaats of in de omgeving ervan;
- het in goede orde houden van de bouwplaats;

5" de algemene modaliteiten ter verzekering van het in goede orde en met voldoende bescherming van de gezondheid in stand houden van de bouwplaats, inzonderheid de vastgestelde voorschriften en maatregelen tot vastlegging van de voorwaarden opdat de lokalen, bestemd voor het personeel op de bouwplaats in overeenstemming zouden zijn met de erop toepasselijke voorschriften inzake veiligheid, gezondheid en arbeidsvoorwaarden;

6" de praktische inlichtingen die specifiek zijn voor de bouwplaats wat betreft de hulpverlening, evacuatie van personen, evenals de gemeenschappelijke organisatorische maatregelen die **terzake** zijn getroffen;

7" de algemene modaliteiten (tijdstippen, plaatsen, frequentie) voor overleg en samenwerking op de bouwplaats tussen de verschillende tussenkomende partijen en desgevallend de exploitanten of beheerders die een activiteit uitoefenen op de bouwplaats zelf of in de nabijheid ervan; evenals de algemene regels betreffende het verspreiden van informatie, instructies en bevelen aan deze personen en de algemene regels inzake het toezicht op de tenuitvoerlegging ervan;

8° de algemene regels (tijdstippen, plaatsen, frequentie) voor samenwerking en overleg op de bouwplaats tussen de werkgevers en werknemers evenals deze betreffende de informatie van de werknemers en het verspreiden van de instructies die voor hen bestemd zijn.

Gezien om te worden gevoegd bij Ons besluit van 25 januari 2001.

De Minister van Werkgelegenheid,

Mevr. L. ONKELINX

Bijlage II

Voorafgaande kennisgeving bedoeld in artikel 45

1. Datum van de mededeling :

2. Volledig adres van de bouwplaats :

3. Opdrachtgever(s) [naam/namen, adres(sen) en telefoon- en faxnummer(s)] :

.

4. Aard van het bouwwerk :

5. Bouwdirectie(s) [naam/namen, adres(sen) en telefoon- en faxnummer(s)] :

.

6. Coördinator(en) inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitwerkingsfase van het ontwerp van het bouwwerk [naam/namen, adres(sen) en telefoon- en faxnummer(s)] :

7. Coördinator(en) inzake veiligheid en gezondheid tijdens de verwezenlijkingfase van het bouwwerk [naam/namen, adres(sen) en telefoon- en faxnummer(s)] :

8. Vermoedelijke datum van aanvang der werkzaamheden op de bouwplaats :

9. Vermoedelijke duur van de werkzaamheden op de bouwplaats :

10. Vermoedelijk maximumaantal werknemers op de bouwplaats :

11. Gepland aantal ondernemingen en zelfstandingen op de bouwplaats :

12. Identificatie van de reeds geselecteerde ondernemingen :

Gezien om te worden gevoegd bij Ons besluit van 25 januari 2001.

De Minister van Werkgelegenheid,

Mevr. L. ONKELINX

Bijlage III

Minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid van toepassing op bouwplaatsen, zoals bedoeld in artikel 50

DEEL A

ALGEMENE MINIMUMVOORSCHRIFTEN VOOR DE ARBEIDSPLAATSEN OP BOUWPLAATSEN

1. Stabiliteit en stevigheid

1.a. De materialen, de outillage en algemeen gesproken elk element dat bij welke verplaatsing dan ook de veiligheid en gezondheid van de werknemers in gevaar kan brengen, moeten op passende veilige wijze worden gestabiliseerd.

1.b. De toegang tot elke oppervlakte bestaande uit materialen die onvoldoende weerstand bieden, is slechts toegestaan indien de benodigde uitrusting of passende middelen worden geleverd om de werkzaamheden op een veilige manier te verwezenlijken.

2. Installaties voor energiedistributie.

2.a. Deze installaties dienen zodanig te zijn ontworpen en uitgevoerd en te worden gebruikt dat zij geen brand- of ontplofingsgevaar opleveren en dat personen op afdoende wijze worden beschermd tegen het gevaar van elektrocutie door directe of indirecte aanraking.

2.b. Bij het ontwerp, de uitvoering en de keuze van het materiaal en de beschermingsvoorzieningen dient rekening te worden gehouden met de aard en het vermogen van de verdeelde energie, externe invloeden en de deskundigheid van de personen die tot delen van de installatie toegang hebben.

3. Vluchtroutes en nooduitgangen

3.a. Vluchtroutes en nooduitgangen dienen vrij te zijn van obstakels en via de kortste weg naar een veiligheidszone te voeren.

3.b. Bij gevaar moeten alle werkplekken snel en onder maximale veiligheidsomstandigheden kunnen worden geëvacueerd.

3.c. Het aantal, de verdeling en de afmetingen van de vluchtroutes en uitgangen zijn afhankelijk van de bestemming, de outillage en de afmetingen van de bouwplaats en de ruimten alsmede van het maximale aantal personen dat zich aldaar kan ophouden

3.d. De specifieke vluchtroutes en nooduitgangen dienen gemarkeerd te zijn in overeenstemming met de bepalingen betreffende de veiligheids- of gezondheidssignalering op het werk.

Deze markering dient duurzaam te zijn en op daarvoor in aanmerking komende plaatsen te worden aangebracht.

3.e. De vluchtroutes en nooduitgangen alsmede de verkeersroutes en de deuren die daaron uitkomen dienen vrij te zijn van obstakels zodat ze te allen tijde zonder

belemmeringen kunnen worden gebruikt.

3.f. Vluchtroutes en nooduitgangen waar verlichting noodzakelijk is, dienen te worden voorzien van een veiligheidsverlichting die bij het uitvallen van de elektrische stroom voldoende lichtsterkte bezit.

4. Brandmelding en -bestrijding

4.a. Afhankelijk van de kenmerken van de bouwplaats en de afmetingen en het gebruik van de ruimten, de aanwezige uitrusting, de fysieke en chemische eigenschappen van de aanwezige stoffen of materialen alsmede het maximale aantal personen dat aanwezig kan zijn, dient er een voldoende aantal passende brandbestrijdingsmiddelen en voor zover nodig brandmelders en alarmsystemen te worden geplaatst.

4.b. Deze brandbestrijdingsmiddelen, brandmelders en alarmsystemen dienen regelmatig te worden gecontroleerd en onderhouden.

Op gezette tijden moeten testen en relevante oefeningen plaatsvinden.

4.c. De niet-automatische brandbestrijdingsmiddelen dienen gemakkelijk bereikbaar en te gebruiken te zijn.

Zij dienen te worden voorzien van een markering in overeenstemming met de bepalingen betreffende de veiligheids- of gezondheidssignalering op het werk. Deze markering dient duurzaam te zijn en op de daarvoor in aanmerking komende plaatsen te worden aangebracht.

5. Ventilatie

De werknemers dienen met inachtneming van de werkmethoden en de fysieke belemmeringen waaraan zij zijn onderworpen, over voldoende verse lucht te beschikken.

Bij gebruik van een ventilatie-inrichting dient deze in gebruiksklare toestand te worden gehouden en de werknemers niet bloot te stellen aan luchtstromingen die de gezondheid schaden.

Een controlesysteem dient storingen te melden wanneer dat voor de gezondheid van de werknemers nodig is.

6. Blootstelling aan bijzondere risico's

6.a. De werknemers mogen niet worden blootgesteld aan een schadelijk geluidsniveau noch aan schadelijke invloeden van buitenaf (bijvoorbeeld gassen, dampen of stof).

6.b. Indien werknemers een zone moeten betreden waar de atmosfeer mogelijk een giftige of schadelijke stof of onvoldoende zuurstof bevat, of ontvlambaar kan zijn, dient de atmosfeer in deze zone te worden gecontroleerd en moeten passende maatregelen worden genomen om elk gevaar te voorkomen.

6.c. Een werknemer mag in geen enkel geval worden blootgesteld aan een atmosfeer met verhoogd risico.

Hij moet in ieder geval permanent van buitenaf worden geobserveerd en alle passende voorzorgsmaatregelen moeten worden getroffen opdat hem onmiddellijk op doeltreffende wijze hulp kan worden geboden.

7. Temperatuur

De temperatuur dient, rekening houdende met de toegepaste werkmethoden en de van de werknemers verlangde lichaamsinspanningen, tijdens het werken te zijn afgestemd op het menselijk organisme.

8. Natuurlijke en kunstverlichting van werkplekken, ruimten en verkeersroutes op de bouwplaats.

8.a. Werkplekken, ruimten en verkeersroutes dienen zoveel mogelijk en voldoende natuurlijk te worden verlicht en 's nachts en overdag wanneer het daglicht niet volstaat op passende en voldoende wijze met kunstlicht te worden verlicht. Eventueel dienen

verplaatsbare, schokbestendige lichtbronnen te worden gebruikt.

De voor de kunstverlichting gebruikte kleur mag de waarneming van de markeringsstekens of -borden niet wijzigen of beïnvloeden.

8.b. De installaties voor de verlichting van ruimten, werkplekken en verkeersroutes dienen zodanig te zijn geplaatst dat het type verlichting voor de werknemers geen ongevalrisico meebrengt.

8.c. Ruimten, werkplekken en verkeersroutes waar het uitvallen van de kunstverlichting grote risico's voor de werknemers kan opleveren dienen met een toereikende noodverlichting te zijn uitgerust.

9. Deuren en poorten

9.a. Schuifdeuren moeten voorzien zijn van een veiligheidssysteem waardoor verhinderd wordt dat zij uit de rails lopen en omvallen.

9.b. Deuren en poorten die naar boven toe opengaan dienen te zijn voorzien van een veiligheidssysteem waardoor zij niet kunnen terugvallen.

9.c. Deuren en poorten in het tracé van vluchtroutes dienen op passende wijze te zijn gemarkeerd.

9.d. In de onmiddellijke omgeving van poorten die hoofdzakelijk voor het verkeer van voertuigen zijn bestemd, dienen zich, althans wanneer de doorgang voor voetgangers niet veilig is, deuren voor voetgangers te bevinden die duidelijk zichtbaar als zodanig dienen te zijn gemarkeerd en te allen tijde toegankelijk dienen te zijn.

9.e. Automatische deuren en poorten dienen zodanig te functioneren dat zij geen gevaar voor de werknemers opleveren.

Zij dienen te zijn voorzien van gemakkelijk herkenbare en bereikbare noodstopvoorzieningen en dienen, behalve wanneer zij bij stroomonderbreking automatisch opengaan, met de hand te kunnen worden geopend.

10. Verkeersroutes - gevarenczones

10.a. Verkeersroutes, met inbegrip van trappen, vaste ladders en laadplatforms en -hellingen, moeten zodanig worden berekend, gesitueerd, ingericht en gereedgemaakt dat zij gemakkelijk, volledig veilig en overeenkomstig hun bestemming kunnen worden gebruikt en dat de werknemers die zich in de buurt van deze verkeersroutes bevinden geen enkel risico lopen.

10.b. De afmetingen van voor het verkeer van personen en/of goederen bestemde verkeersroutes, inclusief die waar wordt gelost of geladen, dienen te worden afgestemd op het mogelijke aantal gebruikers en de aard van het werk.

Wanneer op deze verkeersroutes vervoermiddelen worden gebruikt, dient voor de andere op de bouwplaats aanwezige personen een voldoende veiligheidsafstand in acht te worden genomen of dienen passende beschermende maatregelen te worden getroffen.

De routes dienen duidelijk te worden gemarkeerd, regelmatig gecontroleerd en onderhouden.

10.c. De voor voertuigen bestemde verkeersroutes dienen op voldoende afstand te zijn gelegen van deuren, poorten, doorgangen voor voetgangers, gangen en trappen.

10.d. Indien de bouwplaats zones bevat waarvoor een beperkte toegang geldt, dienen deze zones te worden uitgerust met voorzieningen die verhinderen dat onbevoegde werknemers deze zones betreden.

Er dienen de nodige maatregelen te worden getroffen om werknemers die gevarenczones mogen betreden te beschermen.

Gevarenczones dienen zeer duidelijk gemarkeerd te worden.

11. Laadplatforms en -hellingen

11.a. Laadplatforms en -hellingen dienen aangepast te zijn aan de omvang van de te

vervoeren lasten.

11.b. Laadplatforms dienen over ten minste één uitgang te beschikken.

11.c. Laadhellingen dienen zo veilig te zijn dat werknemers er niet ten val kunnen komen.

12. Bewegingsruimte op de werkplek

Het oppervlak van de werkplek moet zodanig zijn ingedeeld dat de werknemers rekening houdend met de aanwezige noodzakelijke uitrusting of materialen, voldoende bewegingsvrijheid voor hun werkzaamheden hebben.

13. Eerste hulp

13.a. De werkgever dient ervoor te zorgen dat er op elk moment gekwalificeerd personeel aanwezig is om eerste hulp te verlenen.

Er dienen maatregelen te worden getroffen om werknemers die betrokken zijn bij een ongeval of die plotseling onwel worden, te kunnen vervoeren voor medische verzorging.

13.b. Wanneer de omvang van de bouwplaats of de aard van de werkzaamheden dat noodzakelijk maakt, dienen een of meer ruimten beschikbaar te zijn voor het verlenen van eerste hulp.

13.c. De voor het verlenen van eerste hulp bestemde ruimten dienen te worden voorzien van de uitrusting en de materialen die voor deze hulp absoluut noodzakelijk zijn en dienen gemakkelijk met brancards toegankelijk te zijn.

Zij moeten worden gemarkeerd overeenkomstig de bepalingen betreffende de veiligheids- en gezondheidssignalering op het werk.

13.d. Ook op alle plaatsen waar de arbeidsomstandigheden dat vereisen dient materiaal voor eerste hulp aanwezig te zijn.

Dit materiaal dient te zijn voorzien van een passende markering en dient gemakkelijk bereikbaar te zijn.

Het adres en het telefoonnummer van de plaatselijke eerste hulppost moeten duidelijk zichtbaar zijn aangegeven.

14. Sanitaire voorzieningen

14.a. Kleedkamers en garderobekasten

14.a. 1°. Indien de werknemers speciale werkkleding moeten dragen en hun uit gezondheids- of betamelijkheidsomgevingen niet kan worden verzocht zich in een andere ruimte om te kleden, dienen er voor hen geschikte kleedruimten beschikbaar gesteld te worden.

De kleedruimten dienen gemakkelijk toegankelijk, ruim genoeg en van zitplaatsen voorzien te zijn.

14.a. 2°. De kleedruimten dienen groot genoeg te zijn en zodanig te zijn uitgerust dat de werknemers eventueel hun werkkleding alsmede hun eigen kleding en persoonlijke eigendommen kunnen laten drogen en deze achter slot en grendel kunnen opbergen. Indien de omstandigheden zulks vereisen (gevaarlijke stoffen, vocht en vuil) dienen werkkleding en eigen kleding en persoonlijke eigendommen afzonderlijk te kunnen worden bewaard.

14.a. 3°. Er dienen aparte kleedruimten voor mannen en vrouwen te worden ingericht of die ruimten dienen gescheiden te worden gebruikt.

14.a. 4°. Wanneer er geen kleedkamers in de zin van punt 14.a. 1°, eerste alinea, nodig zijn, dient elke werknemer te kunnen beschikken over een ruimte **waar** hij zijn eigen kleding en persoonlijke eigendommen achter slot en grendel kan bewaren.

14.b. Douches en wastafels

14.b. 1° Wanneer de aard van het werk of de zorg voor de gezondheid dat noodzakelijk maakt, dienen er voldoende geschikte douches ter beschikking van de

werknemers te worden gesteld.

Voor mannen en vrouwen dienen aparte doucheruimten te worden ingericht of de doucheruimten dienen gescheiden te worden gebruikt.

14.b. 2" De doucheruimten dienen groot genoeg te zijn om elke werknemer in staat te stellen zonder belemmeringen en onder passende hygiënische omstandigheden toilet te maken.

De douchecellen dienen van warm en koud stromend water te zijn voorzien.

14.b. 3". Wanneer er geen douches in de zin van punt 14.b. 1°, eerste alinea, noodzakelijk zijn, dienen in de nabijheid van de werkplekken en de kleedruimten voldoende geschikte wastafels met stromend (zo nodig warm) water te worden geplaatst.

Voor **mannen** en vrouwen dienen er aparte wastafels te worden geplaatst of de wastafels dienen gescheiden te worden gebruikt, wanneer de betamelijkheid zulks vereist.

14.b. 4°. Indien de douche- of wasruimten en de kleedruimten van elkaar gescheiden zijn, dienen deze ruimten onderling met elkaar in verbinding te staan.

14.c. Toiletten en wasgelegenheid

De werknemers dienen in de nabijheid van hun werkplek te kunnen beschikken over verpozingsruimten, kleedkamers en douche- of wasruimten en speciale ruimten voorzien van voldoende toiletten en wastafels.

Voor mannen en vrouwen dienen aparte toiletten te worden ingericht of de toiletten dienen gescheiden te worden gebruikt.

15. Verpozingsruimten en onderkomens

15.a. Wanneer de veiligheid of de gezondheid van de werknemers zulks met name vanwege de aard van het werk of het aantal werknemers of vanwege de afgelegenheid van de bouwplaats noodzakelijk maakt, dienen de werknemers de beschikking te hebben over gemakkelijk bereikbare verpozingsruimten **en/of** onderkomens.

15.b. De verpozingsruimten **en/of** onderkomens dienen voldoende ruim bemeten te zijn en uitgerust met een gezien het aantal werknemers voldoende aantal tafels en stoelen met rugleuning.

15.c. Bij ontbreken van dergelijke ruimten dienen de werknemers de beschikking te hebben over andere faciliteiten waar zij zich tijdens werkpauses kunnen ophouden.

15.d. Vaste onderkomens moeten voldoende sanitaire voorzieningen, een **eetruimte** er een ontspanningsruimte omvatten, behalve indien zij slechts bij uitzondering worden gebruikt.

Zij moeten uitgerust zijn met bedden, kasten, tafels en stoelen met rugleuning met inachtneming van het aantal werknemers, en bij de verdeling moet rekening worden gehouden met de eventuele aanwezigheid van werknemers van beide seksen.

15.e. In de verpozingsruimten en onderkomens dienen de nodige maatregelen te worden getroffen om niet-rokers te beschermen tegen de door tabaksrook veroorzaakte overlast.

16. Zwangere vrouwen en zogende moeders

Zwangere vrouwen en zogende moeders moeten de gelegenheid hebben om onder passende omstandigheden te gaan liggen om uit te rusten.

17. Gehandicapte werknemers

Bij de inrichting van werkplaatsen dient, in voorkomend geval, rekening te worden gehouden met gehandicapte werknemers.

Dit geldt met name voor deuren, verkeersroutes, trappen, douches, wastafels, toiletten en werkplekken die door gehandicapte werknemers worden gebruikt en werkplekken waar zij rechtstreeks werkzaam **zijn**.

18. Voorschriften van uiteenlopende aard

18.a. De omgeving en de omtrek van de bouwplaats dienen te worden gemarkeerd en te zijn omgeven door afzettingen, zodat zij duidelijk zichtbaar en als zodanig herkenbaar zijn.

18.b. De werknemers dienen zowel op de bouwplaats, als in de verschillende ruimten en in de nabijheid van de werkplek, over voldoende drinkwater en eventueel over een andere geschikte, alcoholvrije drank te kunnen beschikken.

18.c. De werknemers dienen :

- over faciliteiten te beschikken om hun maaltijden onder bevredigende omstandigheden te kunnen nuttigen;

- zo nodig over faciliteiten te beschikken om hun maaltijden onder bevredigende omstandigheden te kunnen bereiden.

DEEL B

SPECIFIEKE MINIMUMVOORSCHRIFTEN VOOR DE WERKPLEKKEN OP BOUWPLAATSEN

Inleidende opmerking

Indien specifieke omstandigheden zulks vereisen, moet de indeling van de minimumvoorschriften in twee afdelingen, zoals hierna is gedaan, niet bindend worden geacht.

Afdeling I

Werkplekken in ruimten op de bouwplaatsen

1. Stabiliteit en stevigheid

De ruimten moeten een constructie en een stabiliteit bezitten die aangepast zijn aan de aard van het gebruik dat ervan wordt gemaakt.

2. Deuren van nooduitgangen

De deuren van nooduitgangen dienen naar buiten open te gaan.

Deze deuren moeten op zodanige wijze zijn gesloten dat ze gemakkelijk en onmiddellijk kunnen worden geopend door iedereen die ze in geval van nood moet gebruiken.

Schuif- en draaideuren mogen niet als nooduitgang worden gebruikt.

3. Ventilatie

Indien klimaatregelings- of mechanische ventilatie-inrichtingen worden gebruikt moeten deze zodanig functioneren dat de werknemers niet aan hinderlijke luchtstromen worden blootgesteld.

Stortplaatsen van vuil en verontreinigingen die als gevolg van de vervuiling van de in te ademen lucht een direct gevaar voor de gezondheid van de werknemers kunnen opleveren, dienen snel te worden **verwijderd**.

4. Temperatuur

4.a. De temperatuur van verpozingsruimten, ruimten voor personeelsleden die avond- of nachtdienst hebben, sanitaire ruimten, kantines en ruimten voor eerste hulp dient op de specifieke bestemming van deze ruimten te worden afgestemd.

4.b. Ramen, bovenlichten en glazen wanden dienen zodanig te worden geconstrueerd dat, rekening houdende met de aard van het werk en het gebruik van de ruimte, een te grote zonsinstraling kan worden voorkomen.

5. Natuurlijke en kunstverlichting

De **werkplaatsen** dienen zoveel **mogelijk** met voldoende natuurlijk licht te worden verlicht en uitgerust te zijn met voorzieningen voor kunstverlichting die geschikt zijn om de veiligheid en de gezondheid van de werknemers te beschermen.

6. Vloeren, muren en plafonds van de ruimten

6.a. De vloeren van de ruimten mogen geen oneffenheden, gaten of gevaarlijke

hellingen vertonen; zij moeten vast, stabiel en niet glad zijn.

6.b. De oppervlakken van vloeren, muren en plafonds in de ruimten moeten gereinigd en afgekrabd kunnen worden om de juist hygiënische omstandigheden te bereiken.

6.c. Transparante of lichtdoorlatende wanden en met name volledig glazen wanden in de ruimten of in de onmiddellijke omgeving van werkplekken en verkeersroutes, dienen duidelijk te worden gemarkeerd en van veiligheidsmateriaal vervaardigd te zijn of goed gescheiden te zijn van deze werkplekken en verkeersroutes en wel zodanig dat de werknemers niet met deze wanden in aanraking kunnen komen en niet gewond kunnen raken bij verbrijzeling ervan.

7. Ramen en bovenlichten van de ruimten

7.a. Ramen, bovenlichten en ventilatie-inrichtingen dienen door de werknemers zonder risico te kunnen worden geopend, gesloten, geregeld en vastgezet.

In geopende stand mogen zij geen gevaar voor de werknemers opleveren.

7.b. Ramen en bovenlichten dienen zodanig te zijn ontworpen en uitgerust dat zij kunnen worden schoongemaakt zonder gevaar voor de werknemers die dit schoonmaakwerk verrichten of voor de aanwezige werknemers.

8. Deuren en poorten

8.a. De lokatie, het aantal, de gebruikte materialen en de afmetingen van deuren en poorten zijn afhankelijk van de aard en de bestemming van de ruimten.

8.b. Op doorzichtige deuren dient op ooghoogte een markering te worden aangebracht.

8.c. Klapdeuren en poorten moeten transparant zijn of van transparante kijkvensters zijn voorzien.

8.d. Wanneer de transparante of lichtdoorlatende oppervlakten van deuren en poorten niet van veiligheidsmateriaal zijn vervaardigd en de vrees bestaat dat werknemers bij het verbrijzelen van een van deze oppervlakten gewond kunnen raken, dienen deze oppervlakten tegen indrukken of induwen te zijn beschermd.

9. Verkeersroutes

Voor zover gebruik en uitrusting van de ruimten dat noodzakelijk maken om de veiligheid van de werknemers te garanderen, dienen de verkeersroutes duidelijk te worden afgebakend.

10. Specifieke maatregelen voor roltrappen en -paden

Roltrappen en -paden moeten veilig functioneren.

Zij dienen van de nodige veiligheidsinrichtingen te zijn voorzien.

Zij dienen met gemakkelijk herkenbare en toegankelijke noodstopvoorzieningen te zijn uitgerust.

11. Afmetingen en luchtvolume van de ruimten

Arbeidsruimten dienen een zodanige oppervlakte en hoogte te bezitten dat de werknemers zonder gevaar voor hun veiligheid, gezondheid of welzijn hun werk kunnen doen.

Afdeling II

Werkplekken in de open lucht op bouwplaatsen

1. Stabiliteit en stevigheid

1.a. Hoger of lager gesitueerde mobiele of vaste werkplekken moeten stevig en stabiel zijn, waarbij rekening wordt gehouden met :

- het aantal werknemers dat zich op een plek bevindt,
- de maximale belasting en de verdeling daarvan,
- eventuele externe invloeden.

Indien de ondersteunende en de andere samenstellende delen van deze werkplekken zelf niet stabiel zijn, moet men voor stabiliteit zorgen door middel van geschikte,

veilige bevestigingsmiddelen ten einde een voorkomende of ongewilde verplaatsing van de gehele werkplek of delen ervan te voorkomen.

1.b. Controle

De stabiliteit en de stevigheid moeten adequaat en vooral na een eventuele wijziging van de hoogte of van de diepte van de werkplek worden gecontroleerd.

2. Installaties voor energiedistributie

2.a. Op de bouwplaats aanwezige installaties voor energiedistributie, met name die welke aan externe invloeden blootstaan, dienen regelmatig te worden gecontroleerd en onderhouden.

2.b. Installaties die al voor het begin van de werkzaamheden op de bouwplaats aanwezig waren dienen te worden geïdentificeerd, gecontroleerd en duidelijk gekenmerkt.

2.c. Wanneer er bovengrondse elektriciteitsleidingen zijn, dienen deze zoveel mogelijk hetzij buiten de bouwplaats om te worden geleid, hetzij spanningloos te worden gemaakt.

Indien dit niet mogelijk is, moeten er hekken of waarschuwingen worden geplaatst om voertuigen en installaties op een afstand te houden.

Wanneer voertuigen op de bouwplaats onder elektriciteitsleidingen door moeten rijden, dienen passende waarschuwingen en een bescherming onder deze draden te zijn aangebracht.

3. Ongunstige weeromstandigheden

De werknemers moeten worden beschermd tegen ongunstige weersomstandigheden die hun veiligheid en gezondheid in gevaar kunnen brengen.

4. Vallende voorwerpen

De werknemers moeten, wanneer dat technisch mogelijk is, als groep met algemene middelen tegen vallende voorwerpen worden beschermd.

Materialen en uitrusting moeten zodanig worden geplaatst of gestapeld dat zij niet kunnen instorten, verschuiven, omvallen of kantelen.

Zo nodig moet er op de bouwplaats in overdekte doorgangen worden voorzien of moet de toegang tot gevaarlijke zones onmogelijk worden gemaakt.

5. Naar beneden vallen van een hoogte

5.a. Het vallen van een hoogte moet materieel worden voorkomen door met name stevige leuningen die hoog genoeg zijn en ten minste een **kantplank**, een handleuning en een tussenregel of een andere gelijkwaardige voorziening hebben.

5.b. Werkzaamheden op een hoogte mogen in beginsel alleen worden uitgevoerd met behulp van adequate uitrustingen en algemene beschermingsmiddelen zoals leuningen, platforms en vangnetten.

Indien het gebruik van dergelijke **uitrustingen** is uitgesloten op grond van de aard van de werkzaamheden, dient te worden voorzien in passende toegangsmiddelen en gebruik te worden gemaakt van een **hangtuig** of andere veiligheidsvoorzieningen met verankering.

6. Bouwsteigers en ladders

6.a. Iedere steiger moet naar behoren zijn ontworpen, geconstrueerd en onderhouden, zodat hij niet kan instorten of bij toeval gaan schuiven.

6.b. De platforms, doorgangen en ladders van de bouwsteiger moeten dusdanig worden geconstrueerd, gedimensioneerd, beschermd en gebruikt dat niemand kan vallen of door vallende voorwerpen kan worden getroffen.

6.c. De steigers moeten door een bevoegd persoon worden geïnspecteerd :

1° voor hun **ingebruikname**;

2° daarna, op gezette tijden;

3" na iedere wijziging, periode van niet-gebruiken, blootstelling aan weer en wind of aardshokken, of andere omstandigheden waardoor de stevigheid of stabiliteit ervan mogelijk is aangetast.

6.d. De ladders moeten stevig genoeg zijn en op de juiste wijze worden onderhouden. Zij moeten op de juiste wijze worden gebruikt op de plaatsen waarvoor zij bestemd zijn.

6.e. De verrijdbare steigers moeten worden beveiligd tegen ongewilde verplaatsingen.

7. Hefwerktuigen

7.a. Ieder hefwerktuig en elk hulpstuk, met inbegrip van de bestanddelen, bevestigingspunten, verankeringen en steunen moeten :

1° goed zijn ontworpen en geconstrueerd en stevig genoeg zijn voor het gebruik dat ervan wordt gemaakt;

2" op de juiste wijze worden geïnstalleerd en gebruikt;

3° in een goede staat van onderhoud zijn;

4" overeenkomstig de vigerende wetsvoorschriften regelmatig worden nagekeken en aan tests en controles worden onderworpen;

5° worden bediend door gekwalificeerde werknemers die hiervoor speciaal zijn opgeleid.

7.b. Op elk hefwerktuig en elk hulpstuk moet het maximumlaadvermogen duidelijk zichtbaar zijn aangegeven.

7.c. De hefwerktuigen en de hulpstukken mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt dan die waarvoor zij bestemd zijn.

8. Voertuigen en grondverzet- en materiaalverladingsmachines

8.a. Alle voertuigen en grondverzet- en materiaalverladingsmachines moeten :

1° vakkundig zijn ontworpen en geconstrueerd, waarbij zoveel mogelijk rekening is gehouden met de beginselen van de ergonomie;

2" in een goede staat van onderhoud zijn;

3" op de juiste wijze worden gebruikt.

8.b. De bestuurders en bedieners van voertuigen en machines voor grondverzetwerkzaamheden en materiaalverlading moeten hiervoor speciaal zijn opgeleid.

8.c. Er moeten voorzorgsmaatregelen worden getroffen om te voorkomen dat voertuigen of machines voor grondverzetwerkzaamheden en materiaalverlading in uitgravingen of in het water terechtkomen.

8.d. Evenwel moeten grondverzet- en materiaalverladingsmachines voorzien zijn van een constructie die moet voorkomen dat de bestuurder, ingeval de machine omslaat, wordt verpletterd en die bescherming biedt tegen vallende voorwerpen.

9. Installaties, machines en uitrustingen

9.a. Installaties, machines en uitrustingen, met inbegrip van al dan niet gemotoriseerde handwerktuigen, moeten :

1° vakkundig zijn ontworpen en geconstrueerd, waarbij zoveel mogelijk rekening is gehouden met de beginselen van de ergonomie;

2" in een goede staat van onderhoud zijn;

3° uitsluitend worden gebruikt voor werkzaamheden waarvoor zij zijn ontworpen;

4" worden bediend door werknemers die hiervoor speciaal zijn opgeleid.

9.b. Installaties en toestellen onder druk moeten, overeenkomstig de vigerende wetsvoorschriften, regelmatig worden nagekeken en aan tests en controles worden onderworpen.

10. Uitgravingen, bouwputten, ondergrondse werkzaamheden, tunnels, grondverzetwerkzaamheden

10.a. Bij een uitgraving, bouwput, ondergronds werk of tunnel moeten passende voorzorgsmaatregelen worden genomen :

1° door middel van passende stut- of taludwerkzaamheden;

2° om gevaren in verband met het vallen van personen, materiaal of voorwerpen dan wel overstromingsgevaarte voorkomen;

3° om te zorgen voor voldoende ventilatie op alle werkplekken zodat er een gezonde werkomgeving ontstaat die niet gevaarlijk of schadelijk is voor de luchtwegen;

4° om de werknemers de gelegenheid te bieden om zich in geval van brand, overstroming of instorting in veiligheid te brengen.

10.b. Vóór het begin van de grondverzetwerkzaamheden moeten maatregelen worden getroffen om gevaren in verband met ondergrondse kabels en andere distributiesystemen op te sporen en tot een minimum te beperken.

10.c. Er moeten veilige wegen naar en vanuit de uitgraving worden aangelegd.

10.d. De uitgegraven aarde, het materiaal en de voertuigen die in gebruik zijn moeten op veilige afstand van de uitgravingen worden gehouden; in voorkomend geval moet passend hekwerk worden geplaatst.

11. Sloopwerkzaamheden

Indien de sloop van een gebouw of een werk gevaar kan opleveren :

1° moeten passende voorzorgen, methoden en procedures worden aanvaard;

2° mogen de werkzaamheden slechts worden gepland en uitgevoerd onder toezicht van een bevoegd persoon.

12. Metaal- en betonconstructies, bekisting en zware prefabelementen

12.a. Metaal- en betonconstructies en hun onderdelen, bekistingen, prefabelementen of tijdelijke stutten en schoren mogen slechts worden gemonteerd of gedemonteerd onder toezicht van een bevoegd persoon.

12.b. Er moeten toereikende voorzorgsmaatregelen worden getroffen om de werknemers te beschermen tegen gevaren die samenhangen met de breekbaarheid of de tijdelijke instabiliteit van een werk.

12.c. Bekistingen, tijdelijke stutten en schoren moeten zodanig ontworpen, berekend, geïnstalleerd en onderhouden worden dat zij zonder gevaar de spanning kunnen dragen waaraan zij kunnen blootstaan.

13. Bouwkuipen en caissons

13.a. Alle bouwkuipen en caissons moeten :

1° goed geconstrueerd zijn, met geschikt en stevig materiaal dat voldoende resistent is;

2° voorzien zijn van een adequate uitrusting die de werknemers in staat stelt een veilig onderkomen te vinden wanneer water of materiaal binnendringt.

13.b. Een bouwkuip of caisson mag slechts worden gebouwd, geïnstalleerd, aangepast of gedemonteerd onder toezicht van een bevoegd persoon.

13.c. Alle bouwkuipen en caissons moeten regelmatig door een bevoegd persoon worden geïnspecteerd.

14. Werken op het dak

14.a. Indien zulks nodig is om risico's te voorkomen of wanneer de hoogte of de helling de waarden vastgesteld in de artikelen 462, 434.7.1 en 434.9.1. van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming overschrijden, moeten algemeen preventieve maatregelen worden getroffen om te vermijden dat werknemers, werktuigen of andere voorwerpen of materialen vallen.

14.b. Indien werknemers moeten werken op of in de nabijheid van een dak of een ander oppervlak van breekbaar materiaal waar men door kan vallen, moeten preventieve maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat zij het oppervlak van

breekbaar materiaal per vergissing betreden of ten val komen.
Gezien om te worden gevoegd bij Ons besluit van 25 januari 2001.
De Minister van Werkgelegenheid,
Mevr. L. ONKELINX

Bijlage IV

Minimumvoorschriften bedoeld in artikel 53, 1°

1. Voorafgaande opmerking : De in deze bijlage genoemde verplichtingen zijn van toepassing met inachtneming van de voorschriften van dit besluit en wanneer het overeenkomstig gevaar voor het betrokken arbeidsmiddel bestaat.

2. Voor deze bijlage verstaat men onder :

2.a. gevaarlijke zone : elke zone in of rondom een arbeidsmiddel waar de aanwezigheid van een blootgestelde persoon een gevaar voor diens veiligheid of gezondheid oplevert;

2.b. bij het gebruik van een arbeidsmiddel blootgestelde persoon : elke persoon die zich geheel of gedeeltelijk in een gevaarlijke zone bevindt;

2.c. **bediener** : de perso(o)n(en) die tot **taak** heeft (hebben) een arbeidsmiddel te gebruiken.

3. Algemene minimumvoorschriften voor de arbeidsmiddelen.

3.a. De bedieningssystemen van een arbeidsmiddel die van invloed zijn op de veiligheid, moeten duidelijk zichtbaar en herkenbaar zijn en, waar nodig, op passende wijze zijn gemerkt.

De bedieningssystemen dienen zich buiten de gevaarlijke zones te bevinden, behalve zo nodig in bepaalde gevallen, en zodanig te zijn geplaatst dat de bediening geen **extra** gevaren met zich brengt. Zij mogen bij onopzettelijke handelingen geen gevaar opleveren.

Zo nodig, moet de **bediener** vanaf de hoofdbedieningspost kunnen vaststellen of zich personen in de gevaarlijke zones bevinden.

Indien dit onmogelijk is, moet elke inschakeling automatisch worden voorafgegaan door een veilig systeem zoals een waarschuwend **geluids-** of lichtsignaal.

De blootgestelde persoon moet de tijd **en/of** middelen hebben om het gevaar dat ontstaat door het starten **en/of** stoppen van het arbeidsmiddel snel te ontlopen.

De bedieningssystemen moeten veilig zijn.

Een storing of beschadiging van de bedieningssystemen mag niet tot een gevaarlijke situatie leiden.

3.b. Het in werking stellen van een arbeidsmiddel mag alleen kunnen geschieden door een opzettelijk verrichte handeling met een hiervoor bestemd bedieningssysteem.

Dit geldt ook :

- voor het opnieuw in werking stellen na stilstand, ongeacht de oorzaak daarvan;
- voor het bewerkstelligen van een belangrijke wijziging in de werking (bijvoorbeeld snelheid, druk, enz.),

behalve indien dit opnieuw in werking stellen of deze wijziging geen risico voor de blootgestelde personen inhoudt.

Het opnieuw in werking stellen of wijzigen van de werking in het kader van het normale programma van een automatische cyclus valt niet onder dit voorschrift.

3.c. Elk arbeidsmiddel moet voorzien zijn van een bedieningssysteem waarmee het op veilige wijze volledig kan worden stopgezet.

De bediening van deze systemen moet geplaatst zijn binnen handbereik van de bediener.

Elke **werkpost** moet voorzien zijn van een bedieningssysteem waarmee, naargelang